

Gingerrapport 2025

VIAD

Ginger - Rapport 2025

Monitoring van activiteiten

Colofon

Auteur

Jolien Moernaut
Johan Rosiers

Redactie

Ilse De Maeseneire
Katleen Peleman

Verantwoordelijke uitgever

Dr. H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
© 2026

VAD, Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

Het gebruik van (delen van) deze publicatie is toegestaan mits behoud van visie en doelstellingen van de publicatie, met duidelijke bronvermelding en als er geen financiële winst mee beoogd wordt.

1

Inleiding (p. 5-6)

2

Algemene resultaten (p. 7-14)

3

Resultaten per setting (p. 15-39)

Setting gezondheid (p. 16-18)

Setting onderwijs (p. 19-21)

Setting overheid (p. 22-24)

Setting welzijn (p. 25-27)

Setting vrije tijd en cultuur (p. 28-30)

Setting politie en justitie (p. 31-33)

Setting arbeid (p. 34-36)

Algemene bevolking (p. 37-39)

4

Resultaten per registratorgroep (p. 40-57)

Settings (p. 42)

Soorten activiteit (en doelgroepen) (p. 43-52)

Behandelde thema's (p. 53-56)

Synthese Gingerprofiel registratorgroepen (p. 57)

5

Trends in de laatste Gingerjaren (p. 58-64)

6

Opvallendheden en beleidsaanbevelingen (p. 65-70)

1

Inleiding

Sinds 1996 beheert VAD Ginger, een digitaal registratiesysteem voor alcohol- en drugpreventieactiviteiten in Vlaanderen. Dit programma maakt het mogelijk dat lokale, regionale en Vlaamse preventiewerkers hun preventieactiviteiten aan de hand van een aantal standaardvariabelen registreren. Het Gingerrapport geeft een overzicht van de voornaamste resultaten (algemeen, per sector en per registratorgroep).

In 2025 voerden 126 preventiewerkers in totaal 8408 preventieactiviteiten in. Het aantal registratoren daalde met 8% t.o.v. 2024 (n=11). Het aantal activiteiten blijft wel stijgen (+2%).

VAD voegde de datasets van Ginger (VAD en CGG preventiewerk TAD) en de (inter)gemeentelijke preventiewerkers samen voor de realisatie van dit rapport. Voor het eerst werden er geen preventieactiviteiten van De Sleutel meer meegenomen in de analyses. Samen met minder personeelwissels, verklaart dit de daling wat betreft het aantal registratoren. In de volgende hoofdstukken belichten we de resultaten meer in detail.

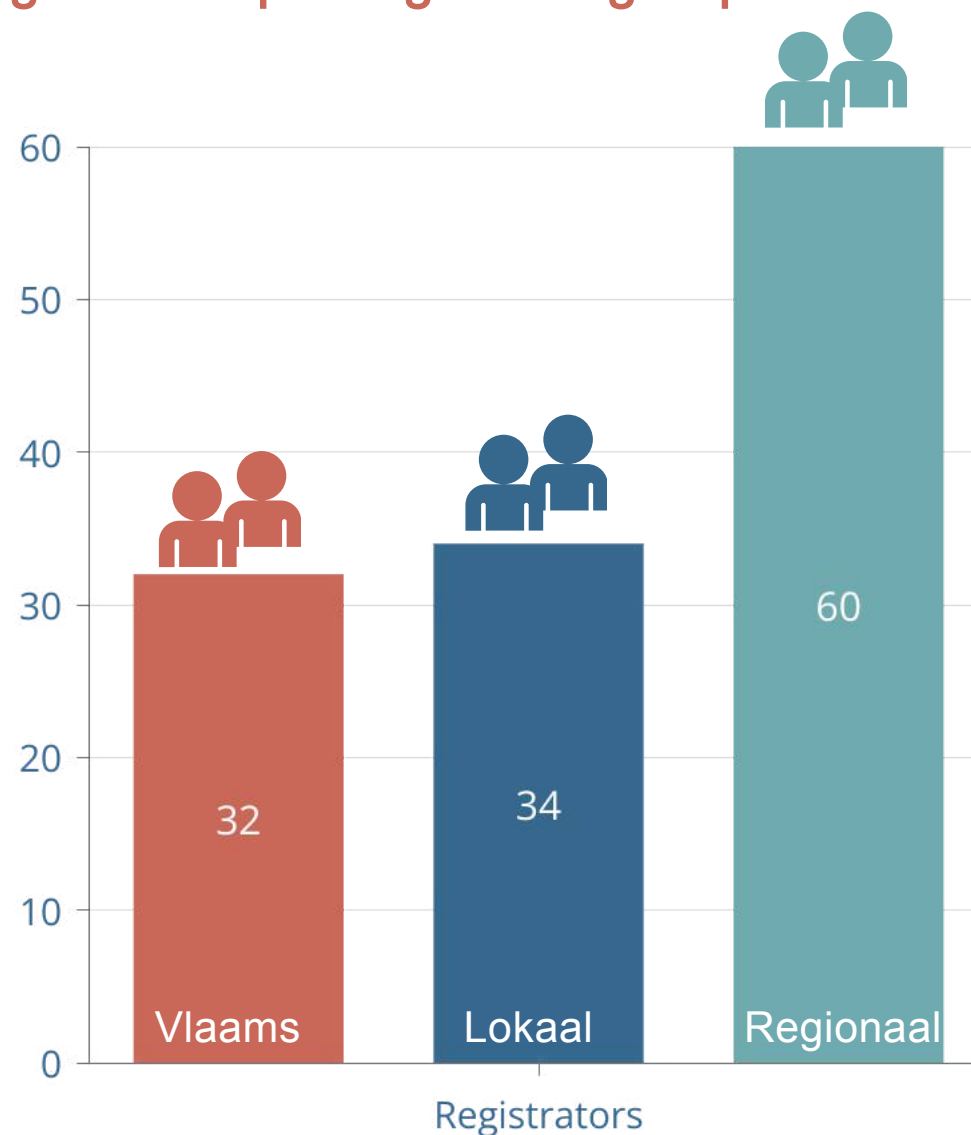
2

Algemene resultaten

VAD

We delen de registratoren in 3 groepen in. Lokale preventieactoren zijn stedelijke, gemeentelijke of intergemeentelijke preventiewerkers (blauw). Regionale preventieactoren (groen) zijn preventiewerkers die aan een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) verbonden zijn. Deze groep is ruimer dan enkel de preventiewerkers die door de Vlaamse overheid worden gesubsidieerd. Vlaamse preventieactoren (oranje) omvat de partnerorganisatie VAD met 32 registratoren. Mede door de stopzetting van preventieactiviteiten bij De Sleutel is het aantal Vlaamse registratoren gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Verder zijn er 34 lokale preventiewerkers. De regionale preventiewerkers vormen de grootste groep, met 60 registratoren. Zowel lokaal (+3) als regionaal (-1) was er een kleine wijziging in het aantal registratoren t.o.v. het voorgaande jaar.

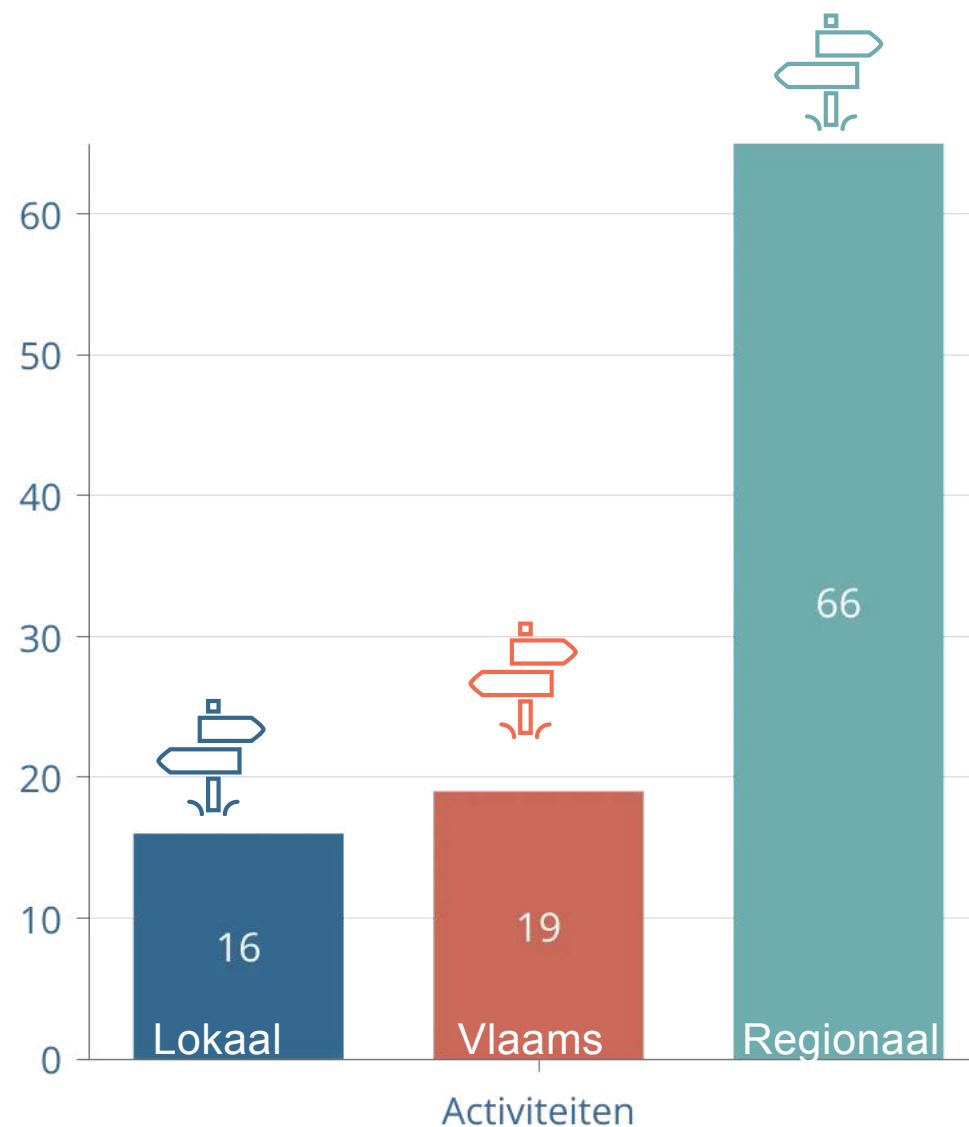
Registrators per registratorgroep

VAD

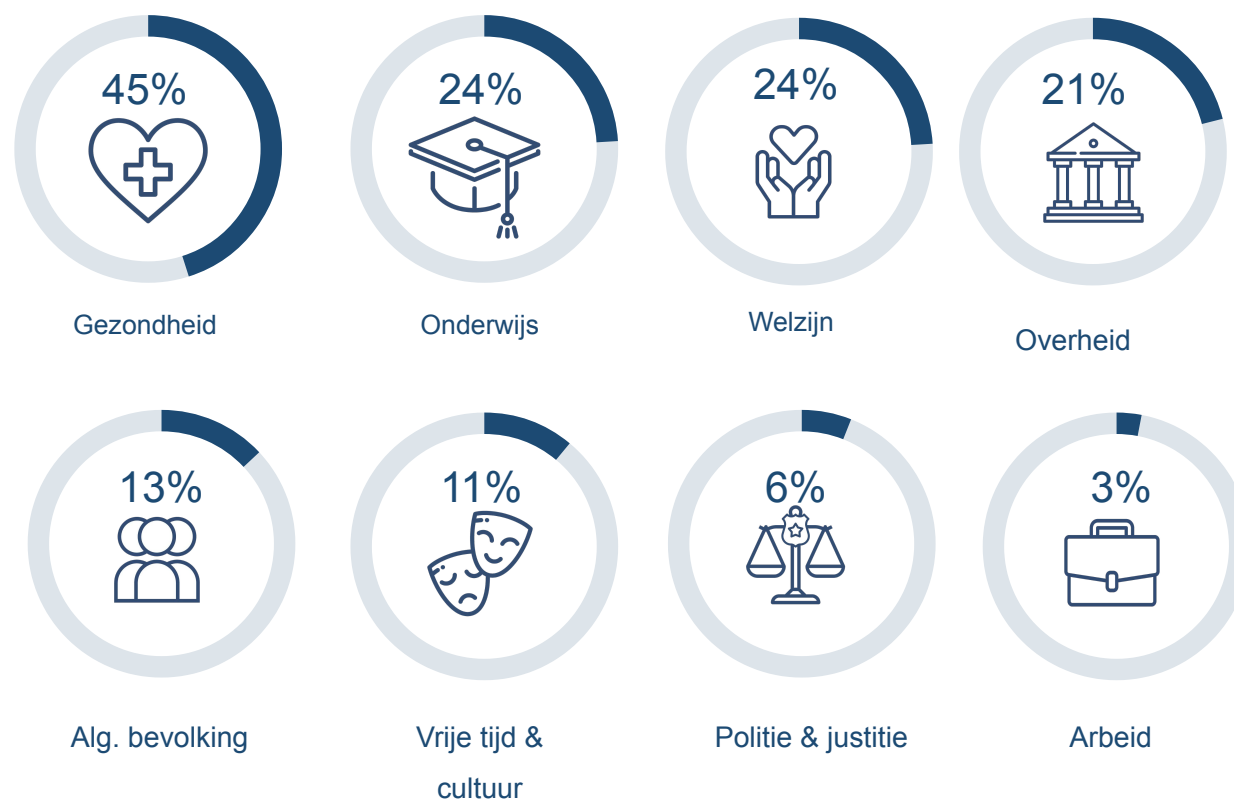
De regionale CGG-preventiewerkers nemen het gros van de activiteiten voor hun rekening, nl. 5519 (66%), gevolgd door de Vlaamse preventiewerkers met 1580 activiteiten (19%) en de lokale preventiewerkers met 1309 activiteiten (16%). De Sleutel registreerde in 2025 geen preventieactiviteiten, wat mee de daling van het aantal Vlaamse activiteiten verklaart. Daarnaast registreren de Vlaamse registrators proportioneel minder activiteiten dan de regionale registrators. Voor de Vlaamse registrators komt dat omdat de VAD-medewerkers, in het kader van hun opdracht als partnerorganisatie (i.c. methodiekontwikkeling en kennisopbouw), relatief meer voorbereidend werk op het bureau verrichten dan de regionale preventiewerkers. Dat lokale preventiewerkers in verhouding met het aantal registrators eveneens minder A&D-activiteiten hebben, heeft vermoedelijk te maken met het feit dat zij rond meer gezondheidsthema's werken.

Activiteiten per registratorgroep (%)

De percentuele verhoudingen tussen het aantal activiteiten in de settings zijn relatief constant gebleven t.o.v. de voorbije jaren. De setting gezondheid blijft met afstand het vaakst deelnemen aan activiteiten. De settings onderwijs en welzijn komen net als vorig jaar samen op de tweede plaats. De setting overheid kent de grootste stijging t.o.v. vorig registratiejaar (+3%). Onder overheid worden ook de activiteiten met de lokale en intergemeentelijke preventiewerkers geteld. De setting politie en justitie en de setting arbeid worden eerder sporadisch bij preventieactiviteiten betrokken. Dat arbeid zo laag scoort, komt onder andere doordat Externe Diensten voor Preventie en Bescherming preventieactiviteiten op het werk uitvoeren. Zij nemen niet deel aan de Gingerregistratie.

Participatiegraad per setting (%)*

*De som van alle settingpercentages is meer dan 100%, aangezien men bij registratie verschillende settings kan aanduiden.

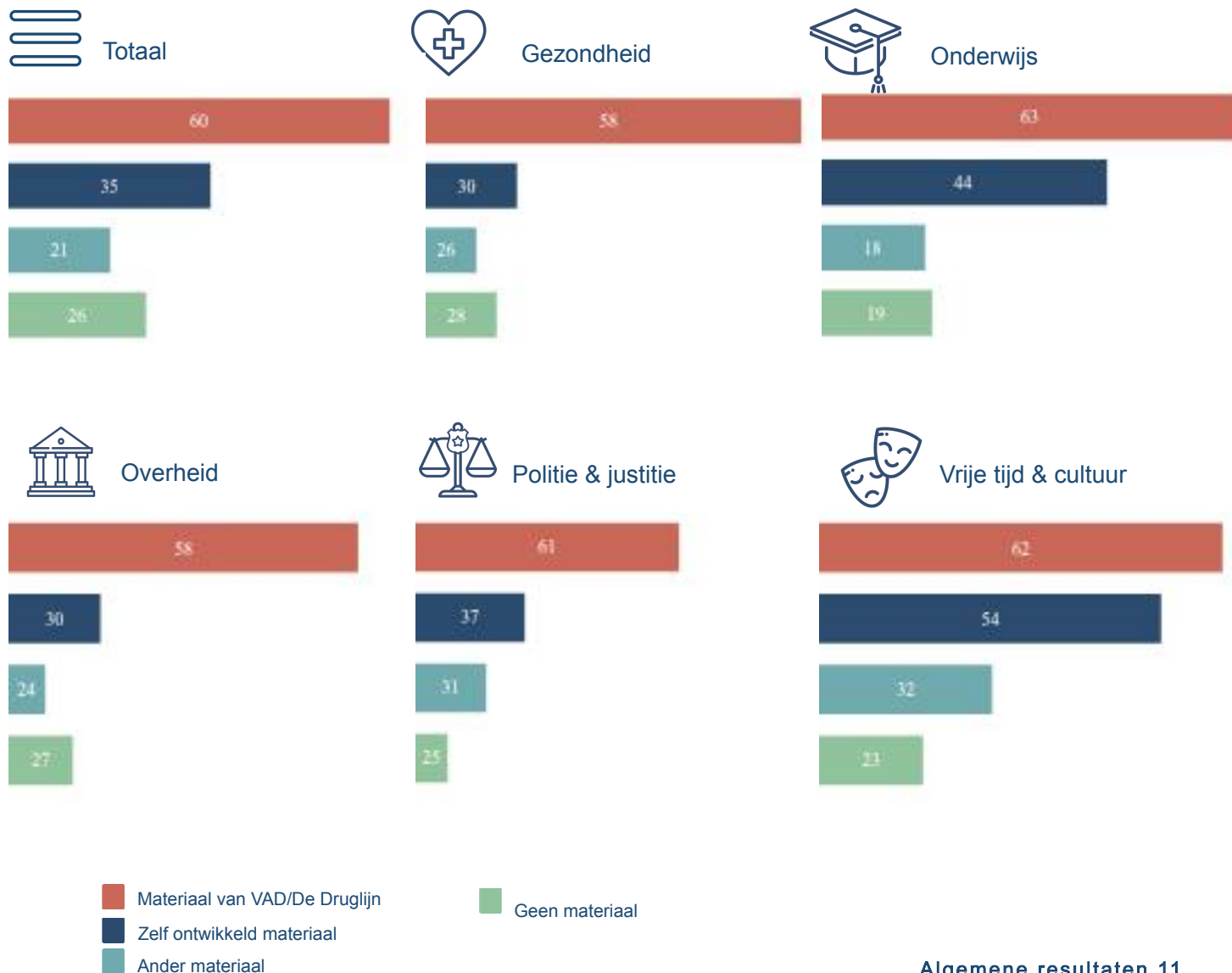
Als er materiaal gebruikt wordt bij preventieactiviteiten, gaat dit in acht op de tien gevallen om materiaal van VAD of De Druglijn.

Over alle activiteiten heen zien we dat in 60% van de preventieactiviteiten materialen gebruikt worden die door VAD of De Druglijn zijn ontwikkeld. Dit blijft redelijk stabiel ten opzichte van 2024 (-1%), na twee opeenvolgende jaren van stijging.

Bij 35% van de activiteiten wordt zelf ontwikkeld materiaal gebruikt (+3% t.o.v. 2024), vaak zijn dit eigen adaptaties van door VAD of De Druglijn ontwikkelde materialen zodat men kan inspelen op lokale/regionale noden.

Andere soorten materialen worden beperkter gebruikt (21%). Bij 26% van de activiteiten wordt geen materiaal gebruikt. Deze laatste twee percentages zijn ongewijzigd t.o.v. 2024.

Materialen per setting (%) - deel 1

Opvallend is dat in meer dan de helft van de activiteiten materialen van VAD en/of De Druglijn worden gebruikt, zowel in alle settings samen als bij activiteiten voor de algemene bevolking.

Het percentage 'zelf ontwikkeld materiaal' in de setting 'Vrije tijd en cultuur' blijft hoog (54%, zowel in 2024 als 2025). Daarnaast zien we ook een daling van het gebruik van bestaande VAD-materialen in de setting vrije tijd en cultuur (van 70% in 2024 naar 62% in 2025). Zelf ontwikkeld materiaal betreft vooral materialen van Safe 'n Sound die samen met de regionale partners worden ontwikkeld. Dit gebeurt in overleg/samenwerking met VAD.

Materialen per setting (%)* - deel 2

Welzijn

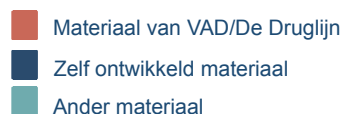
Alg. bevolking

Arbeid

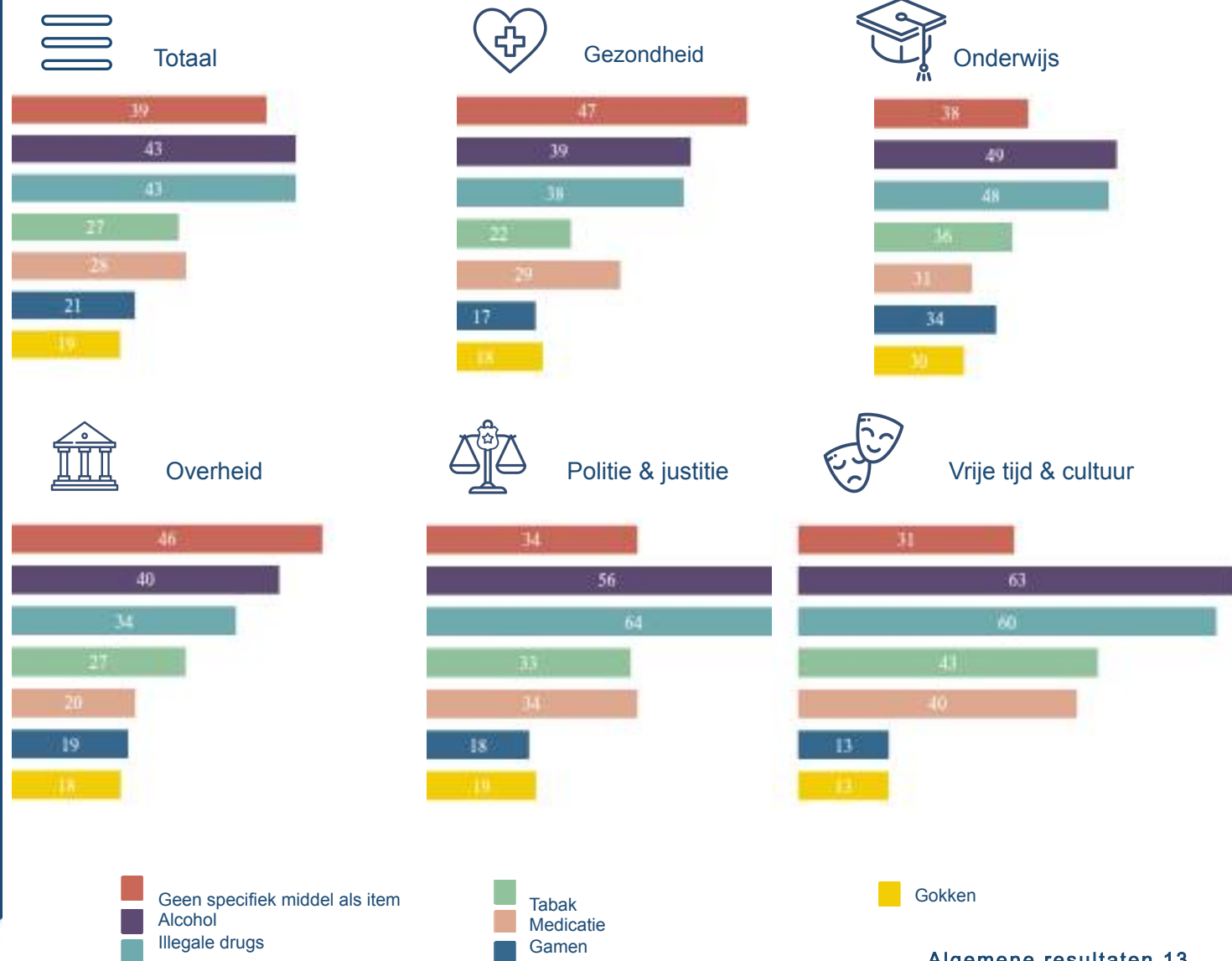

*De totale percentages zijn hoger dan 100%, omdat bij één activiteit meerdere materialen kunnen worden gekozen.

In 39% van de preventieactiviteiten komt geen specifiek middel aan bod (stabiel). Deze optie wordt gekozen als de thematiek middelengebruik in het algemeen aan bod komt, zonder specifieke focus op een middel. Van zodra er wel een specifieke focus op één of meerdere middelen is, worden die benoemd. Alcohol en illegale drugs komen in meer dan vier op de tien van de activiteiten aan bod. De verdeling van middelen over de preventieactiviteiten blijft grotendeels gelijk aan die van de afgelopen registratiejaren. We zien in totaal voor alle thema's een lichte stijging (1% of 2%) t.o.v. 2024. Deze tendens toont de opgebouwde thematische expertise van de registratoren. Bekijken we dit per setting, dan zien we dat de thema's alcohol en illegale drugs opvallend naar voren komen in de setting vrije tijd en cultuur, waar mensen komen om zich te ontspannen en waar alcohol- en druggebruik een verhoogd risico kan vormen voor het individu en zijn omgeving. Ook binnen de setting politie en justitie komen alcohol en illegale drugs vaker aan bod als thema's.

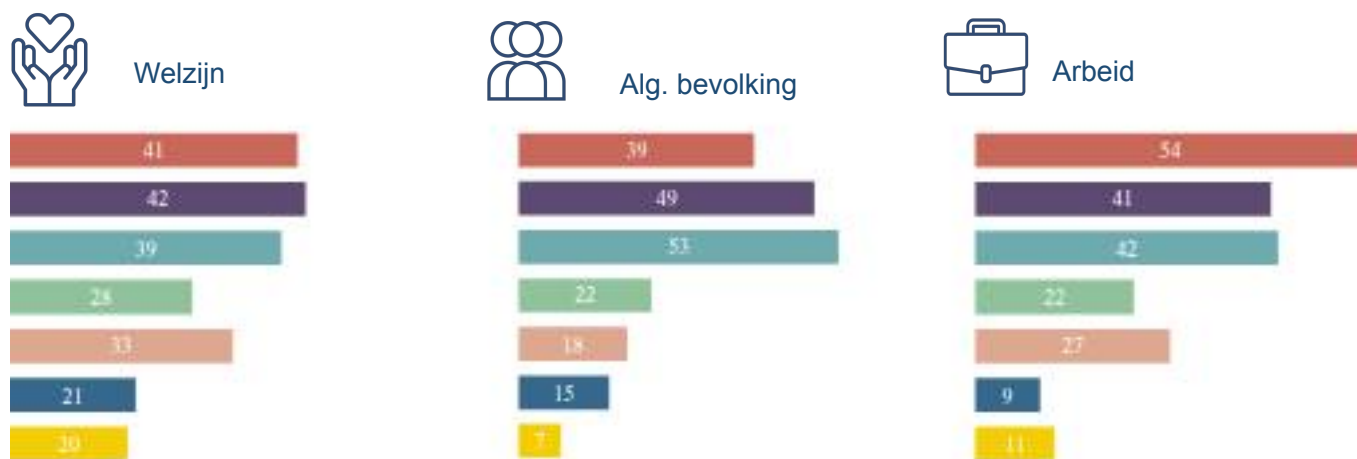
Thema's per setting (%) - deel 1

De gedragsverslavingen, gamen en gokken, komen daarentegen meer aan bod in de settings onderwijs en welzijn. In 2025 werd er gefocust op de setting welzijn (OCMW en CAW) m.b.t. deskundigheidsbevordering gokken. Dat weerspiegelt zich in de cijfers. Daarnaast worden zowel gokken als gamen als thema's meegenomen in een Drugbeleid Op School. De cijfers weerspiegelen ook de groeiende bezorgdheid over de impact van digitalisering op gezondheid en risico's van gebruik bij kinderen, jongeren en hun ouders.

Ook in de setting arbeid zien we dat er relatief weinig themaspecifiek wordt gewerkt. Binnen bedrijven ligt de focus vooral op het voorkomen en aanpakken van functioneringsproblemen. Welk middel aan de basis ligt van deze problemen, is binnen het alcohol- en drugbeleid van ondergeschikt belang.

Thema's per setting (%)* - deel 2

*De som van alle percentages is meer dan 100%, aangezien men bij registratie verschillende thema's kan aanduiden bij één activiteit.

Geen specifiek middel als item
Alcohol
Illegale drugs

Tabak
Medicatie
Gamen

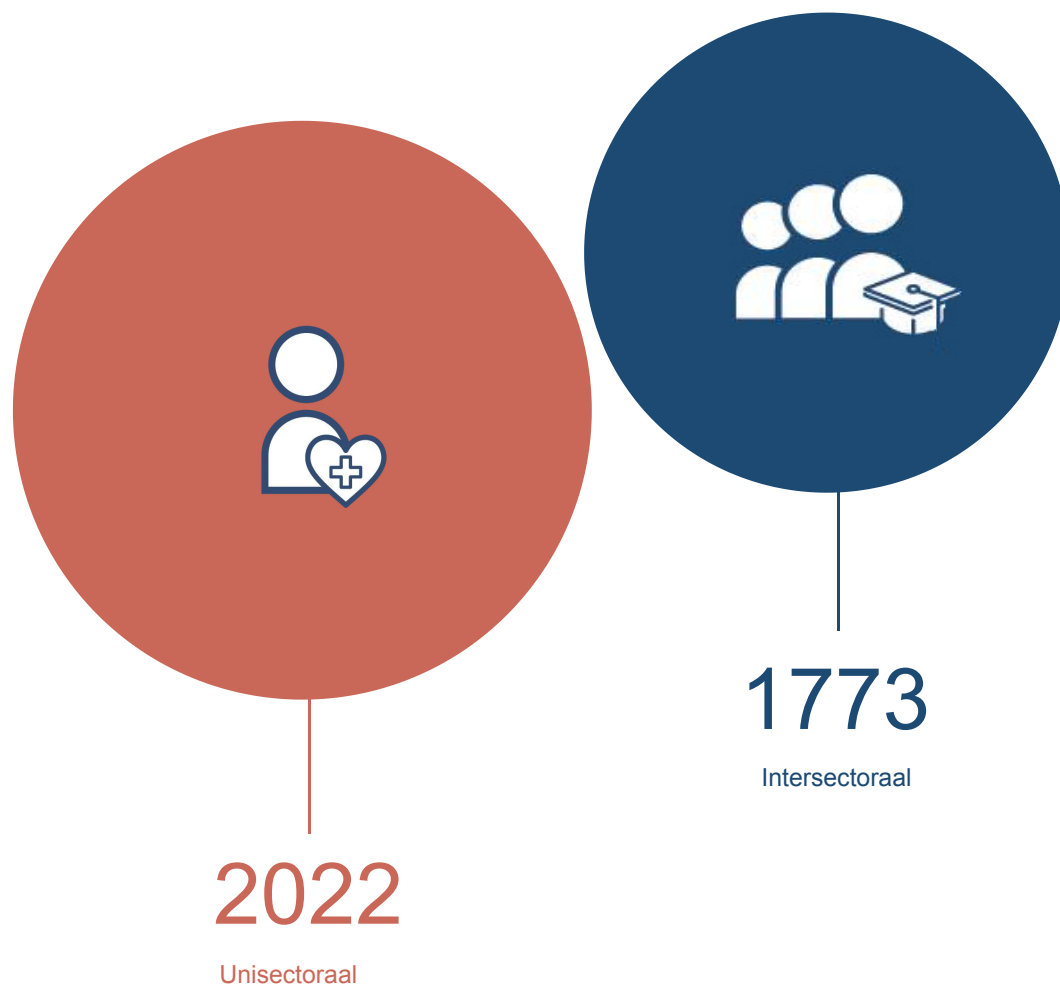
Gokken

3

Resultaten per setting

* In onderstaande slides zoomen we afzonderlijk in op de soorten preventieactiviteiten met deelnemers uit de verschillende settings of met de algemene bevolking en beschrijven we de doelgroep van deze activiteiten.

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING GEZONDHEID

Het totaal aantal activiteiten voor de setting gezondheid is 3795. Dat is een duidelijke stijging t.o.v. voorgaande jaren. Deze setting omvat dubbeltellingen van activiteiten (zoals werkgroepen en preventieteams) die door verschillende preventiewerkers in Ginger worden geregistreerd.

Binnen de setting gezondheid wordt in het preventiewerk vaker unisectoraal samengewerkt, met uitsluitend vertegenwoordigers uit deze setting. Dat dit aandeel zo hoog ligt, is deels te verklaren door de nauwe samenwerking tussen de CGG-preventiewerkers en VAD. Die samenwerking richt zich niet alleen op afstemming, maar ook op de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van materialen en methodieken voor diverse settings en doelgroepen. De CGG's zijn veruit de meest participerende actor binnen deze setting. Daarnaast zien we gezondheidskoepels, PAAZ, PZ en PVT vaak terugkomen als betrokken actor.

Maar ook intersectoraal werk (het betrekken van andere settings naast de setting gezondheid) vindt vaak plaats. Deze verhouding bleef stabiel t.o.v. de voorbije jaren.

Soorten activiteit

55%

Overleg

1

14%

Vorming

2

14%

Consult
en advies

3

SETTING GEZONDHEID

De verhoudingen tussen de soorten activiteiten binnen de setting onderwijs wijzigt nauwelijks t.o.v. voorgaande jaren. De setting gezondheid blijft de overlegpartner bij uitstek. Dat komt doordat er veel samenwerking en interactie is tussen gelijkwaardige gezondheidsactoren met elk hun specifieke expertise of praktijkervaring. We zien dan ook dat dit overleg voornamelijk gericht is op uitwisseling en afstemming. Ook concept en materiaalontwikkeling komen vaak voor. Vormingsactiviteiten zijn voornamelijk gericht op informatieoverdracht en inspelen op attitudes. Net buiten de top 3 zien we dat

12% van de activiteiten binnen de setting gezondheid, coachingsactiviteiten zijn.

Daarbinnen vallen ook de coachingsactiviteiten die VAD opneemt als partnerorganisatie van de preventiewerkers op het terrein (bv. preventieteam).

Resultaten per setting 17

Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

98%

2%

waarvan

60%
intermediairs

42%
preventiewerkers

13%
bestuursniveau

SETTING GEZONDHEID

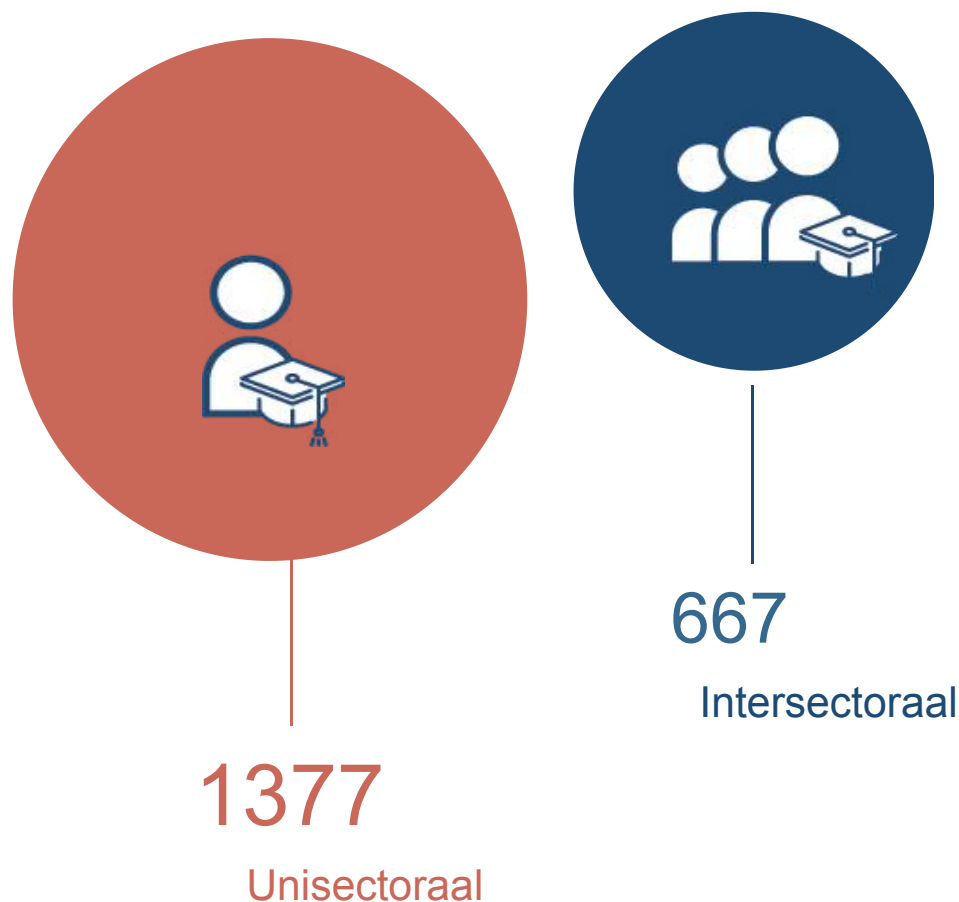
Zo goed als alle unisectorale activiteiten zijn gericht op intermediaire doelgroepen, waarbij vooral intermediairs (bv. categoriale hulpverleners) en preventiewerkers (bv. CGG-preventiewerkers en Gezondheidspromotoren) betrokken zijn.

SETTING ONDERWIJS

In 2025 had 24% van alle preventieactiviteiten betrekking op de onderwijssector (n = 2.044). In 2024 was dit 1870 (stijging van bijna 2%). Het gaat vooral over activiteiten met/naar secundair onderwijs, respectievelijk doorstroomfinaliteit, dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit.

De setting onderwijs blijft een sector waarin unisectoraal werken de bovenhand heeft op intersectoraal samenwerken. Twee derde van de activiteiten vindt louter met of binnen de onderwijssector plaats, zonder deelname van vertegenwoordigers van andere settings.

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING ONDERWIJS

Vormingen vertegenwoordigen 28% van de activiteiten binnen de onderwijssetting. De focus ligt op kennisoverdracht en attitudevorming, zodat leerkrachten en leerlingen beter leren omgaan met middelengebruik in de leefwereld van adolescenten.

Overleg (25%) vindt vooral plaats i.f.v. uitwisseling en afstemming. Maar ook voorwaardescheppend overleg ter voorbereiding van o.a. vormingen komt vaak aan bod. Binnen de onderwijssetting vonden heel wat overlegactiviteiten plaats in het kader van de werkgroep Ministerieel Besluit Secundair Onderwijs (MBSO), waar Zorgnet-Icuro en VAD de onderlinge afstemming begeleiden.

Coaching komt minder vaak voor dan vorig jaar (21% naar 18%), terwijl consult en advies iets vaker voorkomen (18% naar 20%). Dit kan erop wijzen dat sommige scholen, na begeleiding bij de implementatie van een A&D-beleid, in staat zijn dit beleid zelfstandig verder uit te bouwen en voornamelijk beroep doen op ad-hocondersteuning vanuit het preventiewerk. Bovendien kan het voorwaardescheppende werk vanuit de tijdelijke versterking van preventiewerk in het onderwijs op termijn leiden tot meer coachingsactiviteiten. Dat zullen toekomstige Gingerresultaten uitwijzen.

Soorten activiteit

28%
Vorming

1

25%
Overleg

2

20%
Consult en
advies

3

SETTING ONDERWIJS

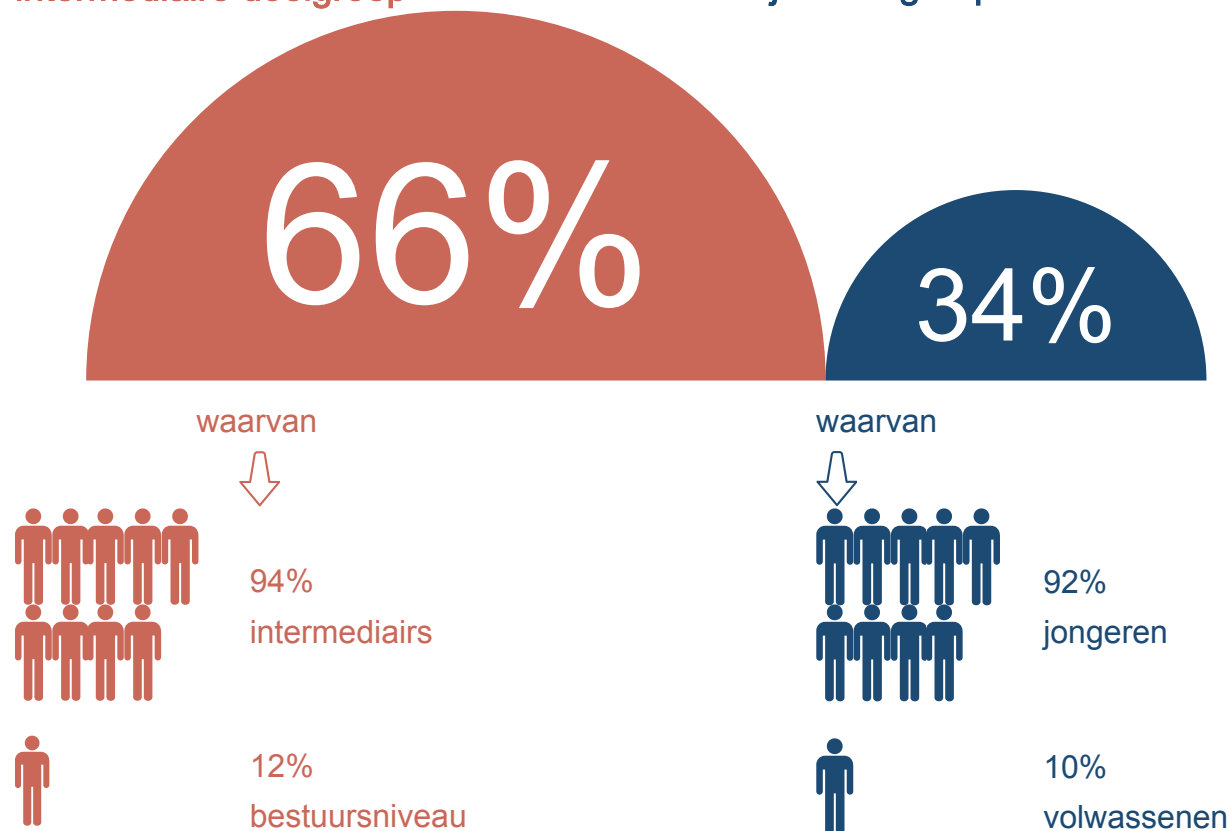
Binnen de setting onderwijs ligt het accent op het werken naar de intermediaire doelgroep (leerkrachten, zorgleerkracht, e.a.). T.o.v van 2024 zien we een daling voor activiteiten met de intermediaire doelgroep en een stijging bij de uiteindelijke doelgroep (5%). In 2019 echter was de verhouding nog evenredig (50%-50%).

Bij het werken naar de intermediaire doelgroep wordt er weinig met het bestuursniveau (directies) gewerkt.

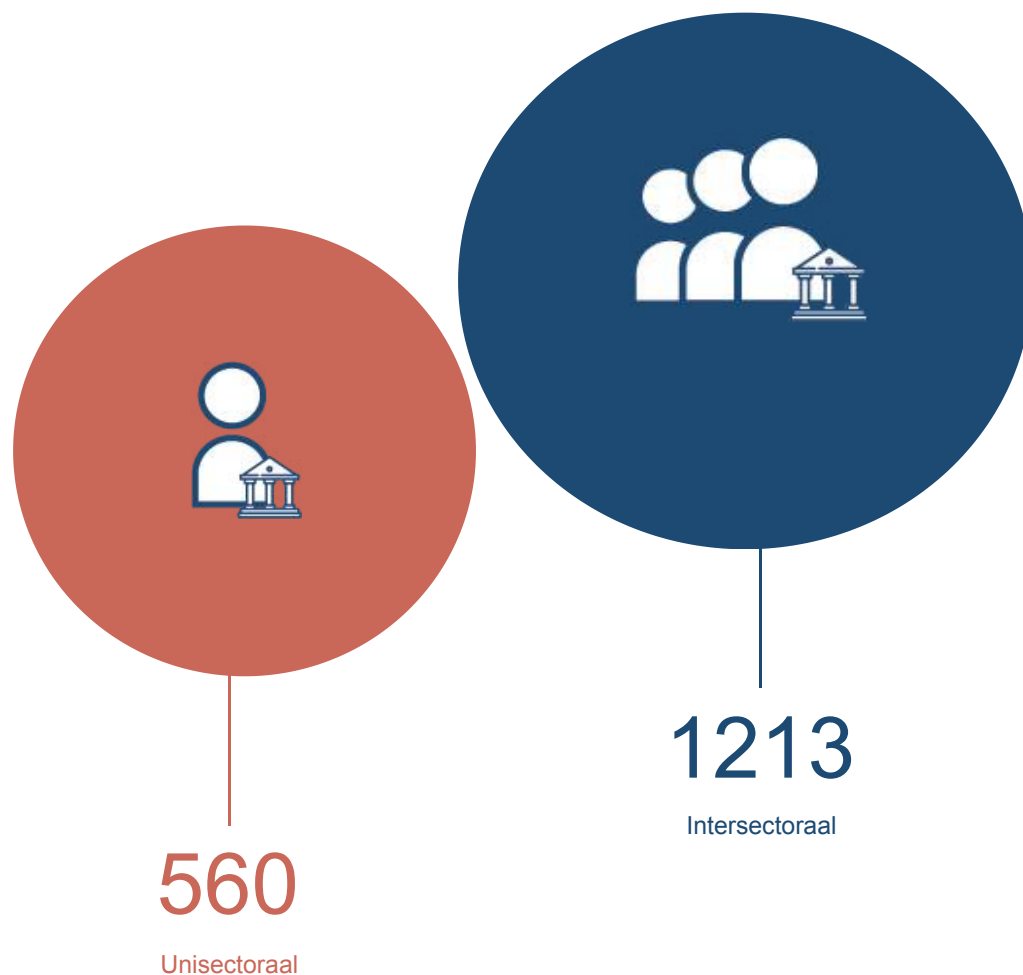
Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING OVERHEID

In totaal zijn er 1773 activiteiten voor de setting overheid. Dat is een stijging van 18% t.o.v. 2024.

De implementatie van de herwerking van de VAD-methodiek 'Samen voor een lokaal alcohol- en drugbeleid', die aansluit bij de kadermethodiek Gezonde Gemeente, geeft een nieuwe impuls aan het preventief werken met deze setting. In totaal toonden 48 lokale besturen interesse in de methodiek, ontvingen zij een omgevingsanalyse, of gingen zij er inmiddels mee aan de slag.

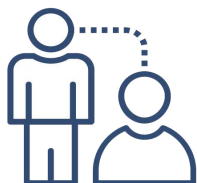
De setting overheid participeert nog steeds voornamelijk via intersectorale samenwerking. Wanneer er unisectoraal wordt gewerkt, zien we dat dit vooral met lokale partners is (gemeentelijke ambtenaar/dienst, college ...).

Soorten activiteit

52%

Overleg

1

17%

Coaching

2

12%Consult
en advies

3

SETTING OVERHEID

De setting overheid is een belangrijke partner bij overleg, met een sterk accent op uitwisseling en afstemming.

17% van de activiteiten gaat over coaching, voornamelijk i.f.v. beleidsontwikkeling lokaal.

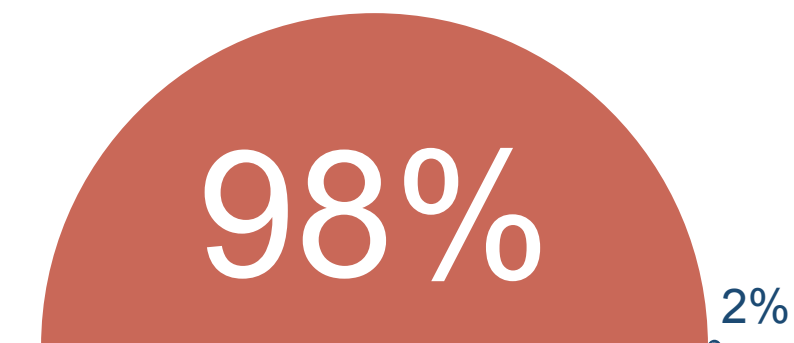
Dat overleg en coaching hoog scoren, ligt in lijn met de ontwikkelingen van het project 'Samen voor een lokaal alcohol en drugbeleid'. Een essentiële voorwaarde binnen dit traject is dat lokale besturen zich laten coachen door een CGG-preventiewerker of door de Gezondheidsmakers.

Daarnaast omvat 12% van de activiteiten consult en advies en 10% van de activiteiten in de setting overheid zijn vormingsactiviteiten.

Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

waarvan

50%
intermediairs

41%
bestuursniveau

25%
preventiewerkers

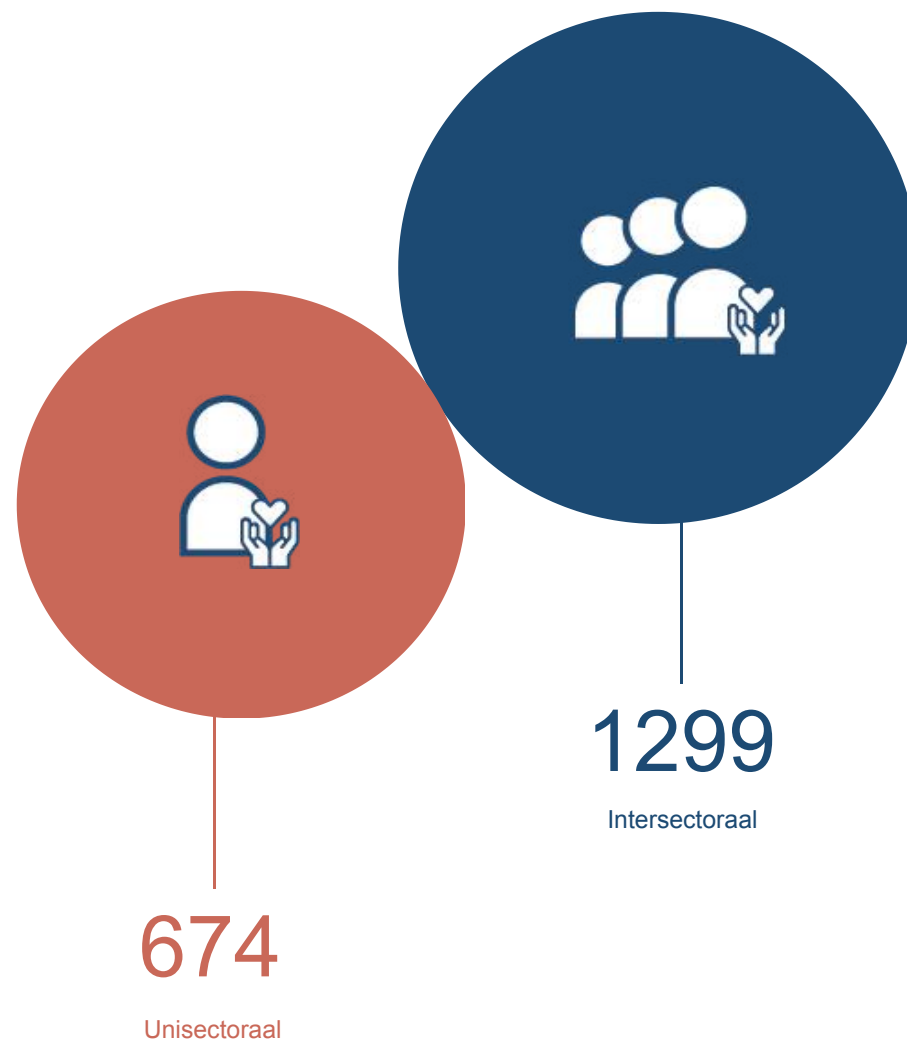
SETTING OVERHEID

Quasi alle unisectorale activiteiten gaan door met intermediaire doelgroepen. Daar zien we voornamelijk activiteiten met intermediairs en bestuurders. Lokale besluitvormers, opinieleiders en beleidsmakers zijn een belangrijke doelgroep bij het uitwerken van een lokaal alcohol- en drugbeleid.

SETTING WELZIJN

In totaal zijn er 1973 activiteiten voor de setting welzijn. Dit is voor het vijfde jaar op rij een stijging in het aantal activiteiten. We zien opnieuw een afname van de unisectorale activiteiten en een toename van de intersectorale activiteiten. Welzijnsactoren worden dus meer bereikt via activiteiten waarop ook vertegenwoordigers van andere settings aanwezig zijn. Bij de unisectorale activiteiten zien we dat vooral voorzieningen bijzondere jeugdzorg en woonzorgcentra betrokken worden als actor.

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING WELZIJN

Overleg vormt het grootste deel van de activiteiten binnen de setting welzijn. Dit gaat vooral over uitwisseling en afstemming. Ook voorwaardescheppend overleg en concept- en materiaalontwikkeling gebeuren veel.

Met 20% is het aandeel coaching licht gedaald ten opzichte van 2023 en 2024, maar het ligt nog steeds hoger dan in eerdere jaren. De coachingactiviteiten gaan vooral over beleidsontwikkeling in een organisatie zoals (deelwerkingen van) bijzondere jeugdzorg, OCMW's en CAW's.

De vormingsactiviteiten (19%) hebben als doel vooral informatieoverdracht en het inspelen op attitudes.

Consult en advies daarentegen blijft laag met 12%.

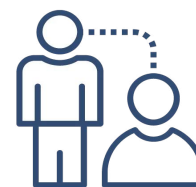
Soorten activiteit

42%

Overleg

1

20%

Coaching

2

19%

Vorming

3

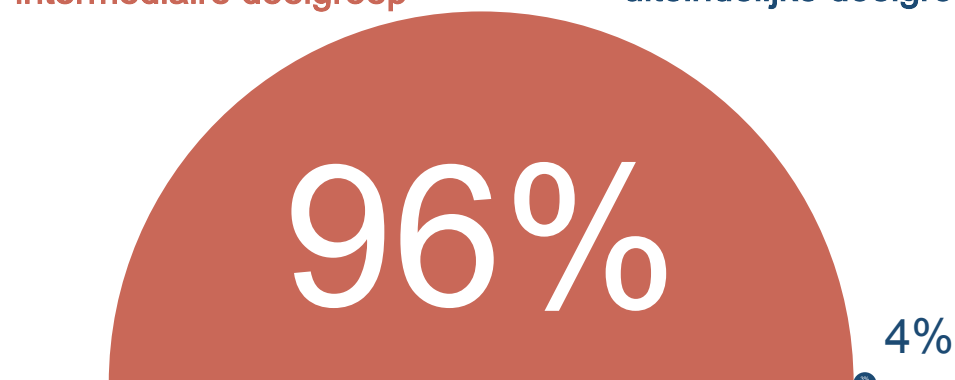
SETTING WELZIJN

Ook in deze setting gaan veruit de meeste activiteiten uit naar de intermediaire doelgroep. Af en toe neemt een preventiewerker en/of vertegenwoordiger van het bestuursniveau deel.

Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

waarvan

86%
intermediairs

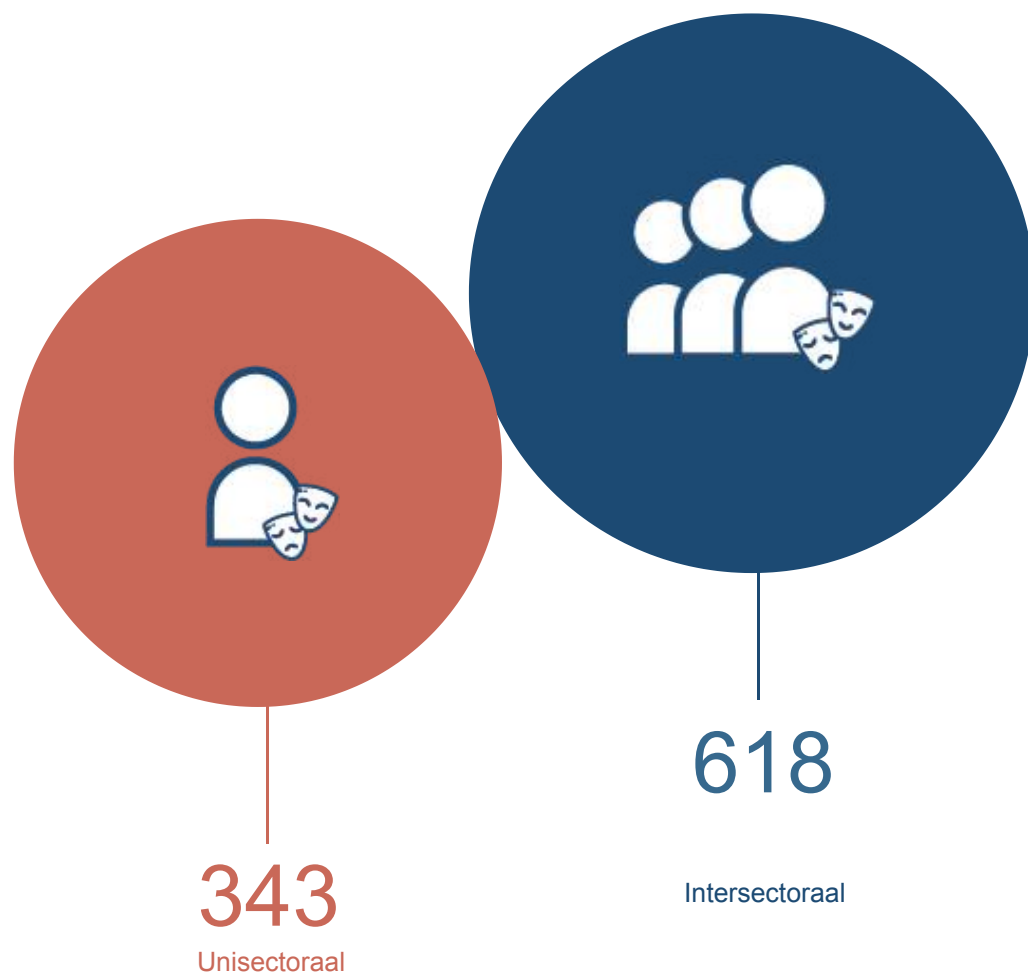

16%
preventiewerkers

11%
bestuursniveau

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING VRIJE TIJD EN CULTUUR*

Voor de setting vrije tijd en cultuur zijn er in totaal 961 activiteiten. Dat is een daling t.o.v. 2024 (1106), maar nog steeds meer dan in 2023 (858). Twee derde van de activiteiten zijn intersectorale activiteiten. Dit sluit naadloos aan bij de voorgestelde aanpak voor o.a. festivals en events, waarbij verschillende partners (politie, gemeentelijke overheid, preventie- en zorgsector, organisatoren...) rond de tafel moeten zitten om af te stemmen en samen te werken.

*De setting vrije tijd en cultuur bestaat uit jeugdwerk, sport, de uitgaanssector en allochtonenorganisaties

Soorten activiteit

39%

Overleg

1

23%

Consult
en advies

2

18%

Coaching

3

SETTING VRIJE TIJD EN CULTUUR

De verhouding in soorten activiteiten kent voor de setting vrije tijd en cultuur opnieuw een omslag. Coaching neemt na een daling (van 22% in 2023 naar 14% in 2024) opnieuw toe, met 18% van de activiteiten. Dit betreft vooral beleidsontwikkeling in een organisatie (denk aan een jeugdhuis, jeugdbeweging, festival, club ...). Consult en advies neemt eveneens sterk toe (van 14% in 2023 naar 20% in 2024 en 23% in 2025), vermoedelijk door registratie van de Safe 'n Sound activiteiten. Overleg blijft de hoofdactiviteit. Het gaat dan voornamelijk om uitwisseling en afstemming.

Bij vorming (13%) ligt de focus vooral op attitudevorming, met als doel jongeren en jongvolwassenen bewuster te leren omgaan met middelengebruik in hun leefwereld.

Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

82%

18%

waarvan

79%
intermediairs

18% preventiewerkers

11% bestuursniveau

waarvan

28%
volwassenen

95%
jongeren

SETTING VRIJE TIJD EN CULTUUR

In meer dan vier op de vijf preventieactiviteiten zijn intermediaire doelgroepen de doelgroep. Het gaat dan bijna altijd over intermediairs.

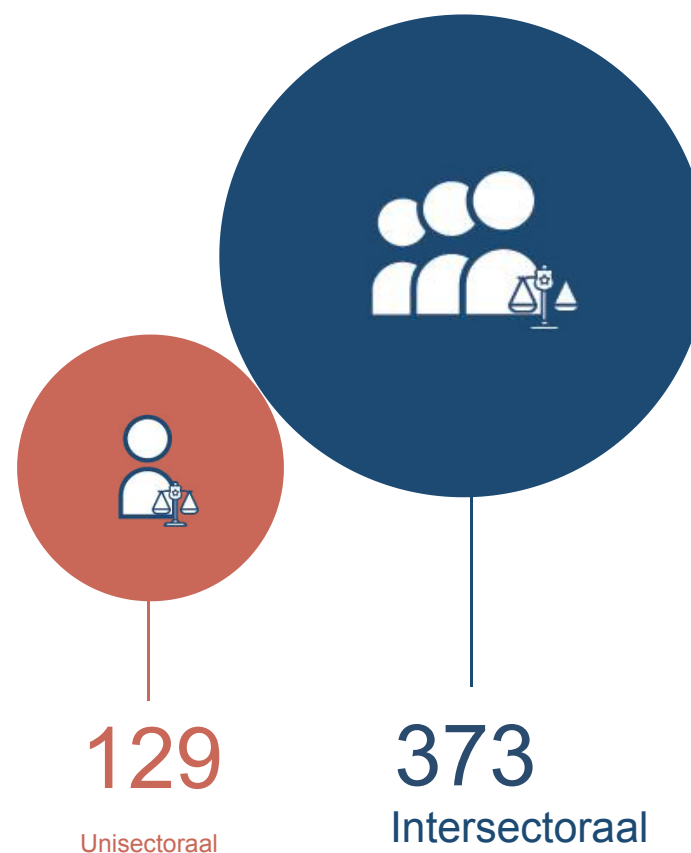
Bij activiteiten met de uiteindelijke doelgroep (18%) gaat het vooral om jongeren. Opvallend is dat in 2025 minder volwassenen werden bereikt. In de setting vrije tijd is het echter niet altijd duidelijk of het om jongeren of volwassenen gaat, bijvoorbeeld bij Safe 'n Sound-activiteiten.

SETTING POLITIE EN JUSTITIE

Het totale aantal activiteiten voor de setting politie en justitie is 502. Dit is stabiel t.o.v. 2023 en 2024.

Drie vierde van de activiteiten in deze setting zijn intersectoraal. Als deze setting bij preventieactiviteiten betrokken wordt, is het dus meestal in een kader waarbij ook andere settings betrokken zijn (bv. drugbeleid in nightlifesettings en op festivals). Bij de unisectorale activiteiten betreft het vooral gevangenissen en politiediensten (50-50).

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING POLITIE EN JUSTITIE

Een groot deel van de unisectorale activiteiten met de setting politie en justitie bestaat uit overleg, zij het minder dan in de meeste andere settings. Het gaat dan vooral over uitwisseling en afstemming.

Het aandeel vorming stijgt beduidend van 16% in 2024 naar 23% in 2025. Het betreft voornamelijk informatie-overdracht en inspelen op attitudes met o.a. vormingen naar detentiehuis en het vormingsaanbod aan politie betreffende basiskaders, doorverwijzing naar zorg en het voorkomen van stigma. Het aandeel coaching stijgt ook met 3%, en is met 27% het hoogste aandeel van alle sectoren, voornamelijk beleidsontwikkeling lokaal (steden/gemeenten) en in een organisatie zoals een gevangenis, detentiehuis en balie.

Consult en advies blijft beperkt met 10%.

Soorten activiteit

34%

Overleg

1

27%

Coaching

2

23%

Vorming

3

SETTING POLITIE EN JUSTITIE

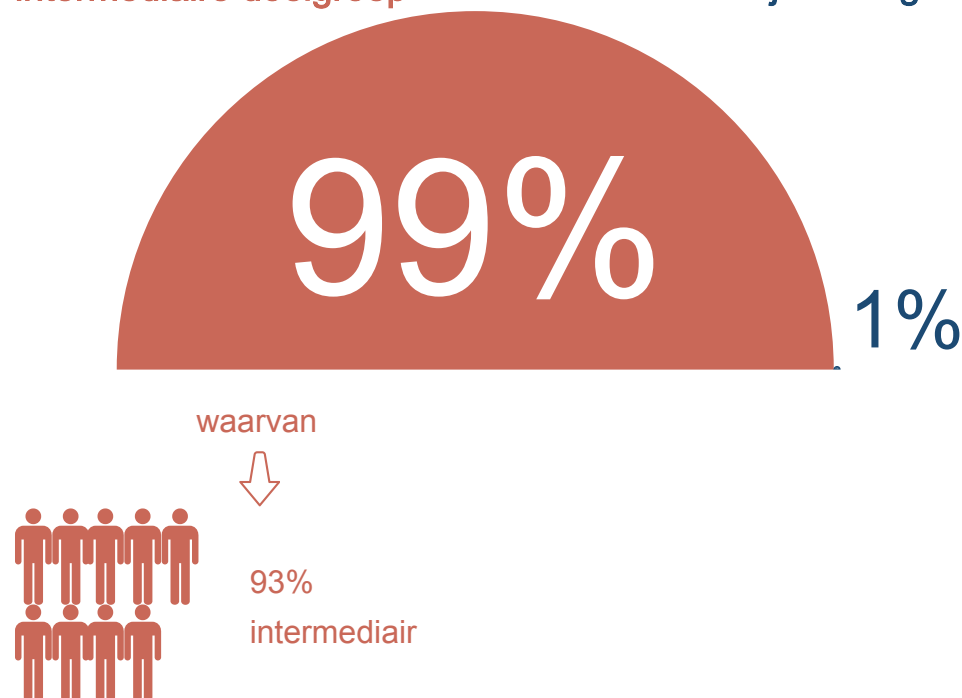
Net als in vorige jaren richten de preventieactiviteiten in de setting politie en justitie zich op intermediaire doelgroepen. Er wordt dus nauwelijks rechtstreeks met gedetineerden gewerkt.

Materialen en vormingen voor justitie worden o.a. via de medische diensten aangeboden aan intermediairs in de gevangenissen.

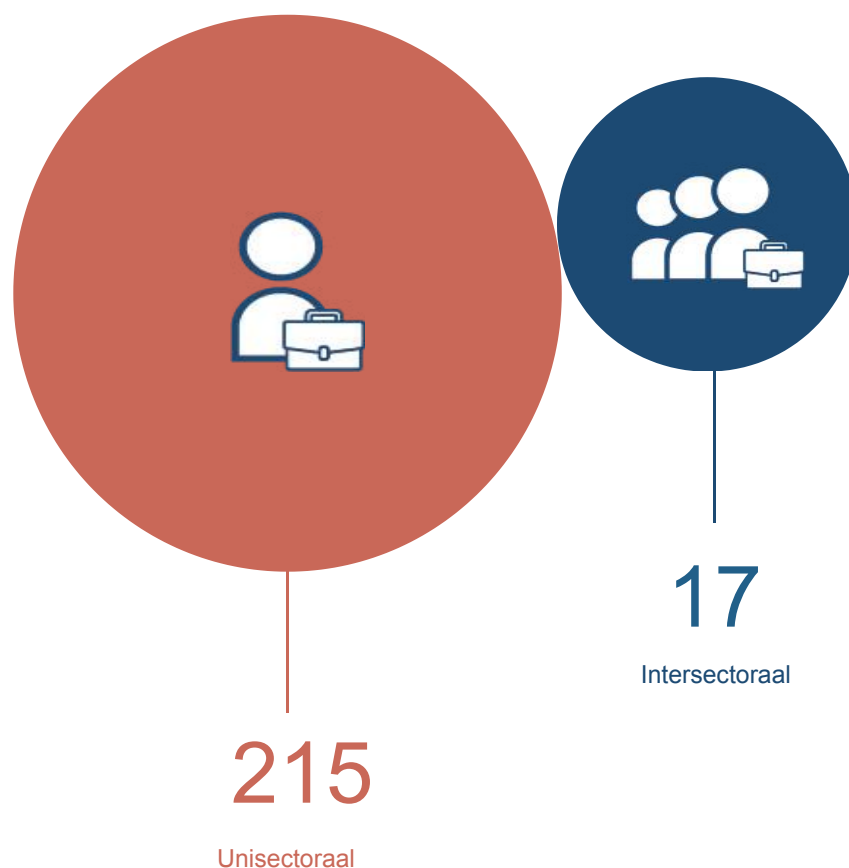
Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

SETTING ARBEID

In 2025 werden in de setting arbeid 232 activiteiten geregistreerd, een daling van 33% ten opzichte van 2024 (345 activiteiten). Het lagere aantal activiteiten in deze setting komt deels doordat hier ook Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het Werk actief zijn. Die ondersteunen beleidsmaatregelen en zetten preventieve acties op die niet in Ginger worden geregistreerd. Net als de voorbijaande jaren vindt het gros van de preventieactiviteiten met de setting arbeid louter plaats met actoren uit die setting. We zien meer dan 90 activiteiten met private bedrijven met meer dan 50 personeelsleden, maar ook grote social profit-organisaties en grote overheidsbedrijven komen vaak voor.

Soorten activiteit

32%

Vorming

1

30%

Overleg

2

19%

Consult
en advies

3

SETTING ARBEID

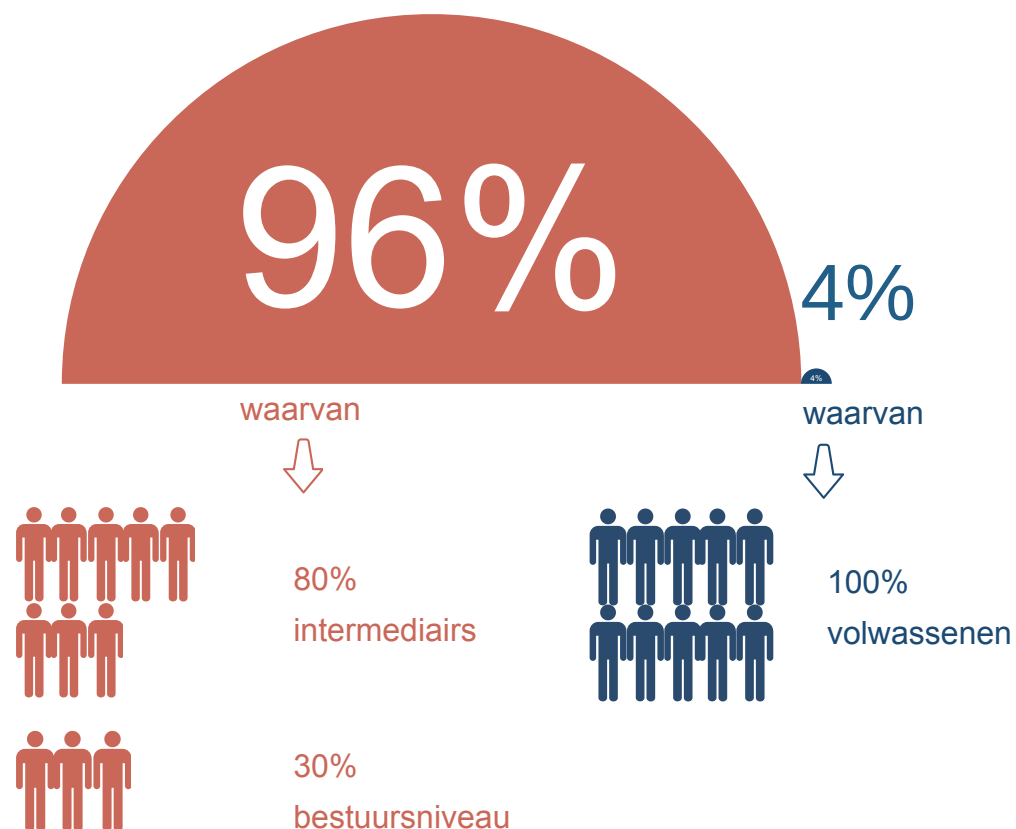
Wat betreft het soort activiteiten binnen de setting arbeid zien we dat vooral vorming (32%) en overleg (30%) op de voorgrond treden. Bij vorming wil men vooral inspelen op attitude en aan informatie-overdracht doen. Overleg dient vooral voor uitwisseling, afstemming en het scheppen van voorwaarden.

Naast de top 3, zien we dat 14% van de activiteiten in de setting arbeid coaching betreft.

Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

SETTING ARBEID

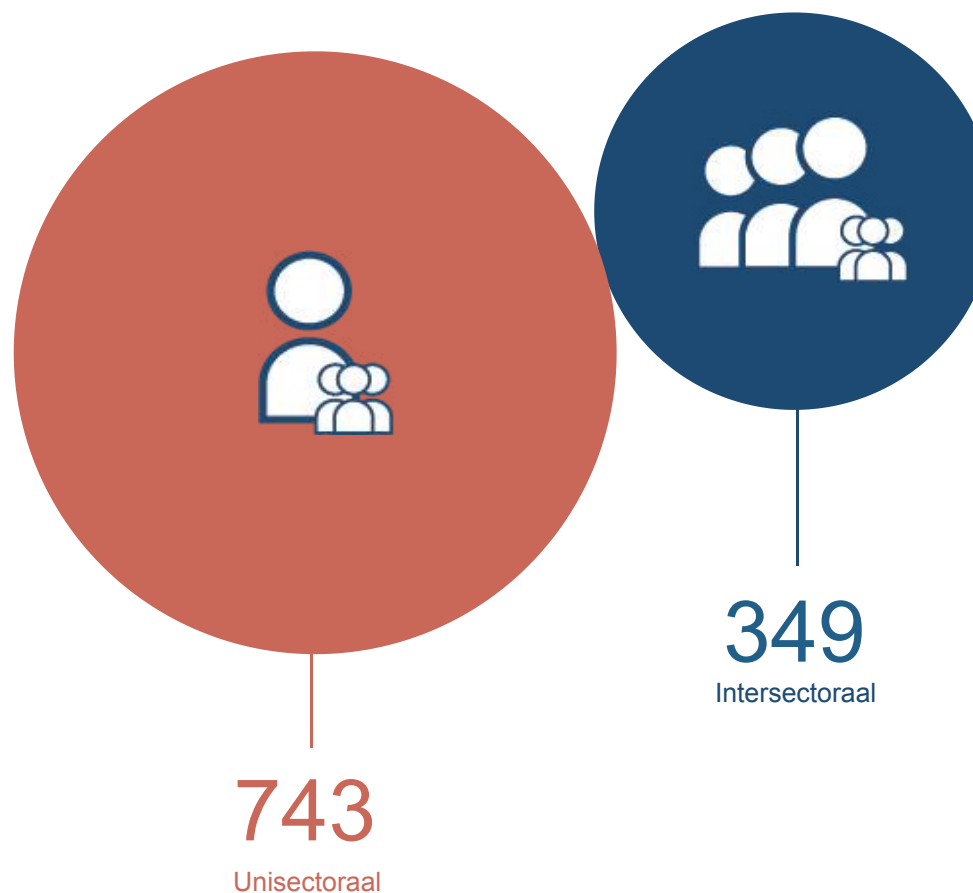
Zo goed als alle activiteiten zijn naar intermediaire doelgroepen gericht, in acht op de tien gevallen daarvan nemen intermediairs deel. Bij 30% van de activiteiten naar de intermediaire doelgroep is (ook) het bestuursniveau vertegenwoordigd. Dit is logisch, omdat een alcohol- en drugbeleid op het werk sterk verbonden is met het personeels- en welzijnsbeleid van een organisatie. Het is aangewezen dat ook bestuurders van een organisatie of overlegorganen betrokken worden bij de aanmaak van beleid, en bij de uitvoering ervan (bv. vorming). Aangezien het om de setting arbeid gaat, zijn alle activiteiten met de einddoelgroep gericht op volwassenen.

ALGEMENE BEVOLKING

Het aantal activiteiten naar de algemene bevolking (1092) is licht gedaald ten opzichte van het vorige registratiejaar (1148).

Naar de algemene bevolking wordt vooral unisectoraal gewerkt, zonder betrokkenheid van andere sectoren. Het hoge percentage vroeginterventie en het lage percentage overleg (zie hieronder) ligt aan de basis van het unisectorale gegeven.

Verhouding unisectoraal - intersectoraal

ALGEMENE BEVOLKING

Vier op de tien activiteiten met de algemene bevolking vallen onder vroeginterventie, een daling van 5% ten opzichte van 2024. De (inter)gemeentelijke preventiewerkers hebben hier een specifieke opdracht. Een beperkt aantal CGG-preventiewerkers registreert vroeginterventie in Ginger, omdat dit meestal in het EPD gebeurt.

Consult en advies blijft met 24% stabiel t.o.v. 2024. Vorming naar de algemene bevolking blijft beperkt, maar stijgt van 10% in 2024 naar 14% in 2025. Bij vormingsactiviteiten voor de algemene bevolking ligt de focus vooral op informatie en attitudevorming. Overleg en campagnes worden slechts beperkt geregistreerd (beide 6%).

Soorten activiteit

41%
Vroeg-
interventie

1

24%
Consult en
advies

2

14%
Vorming

3

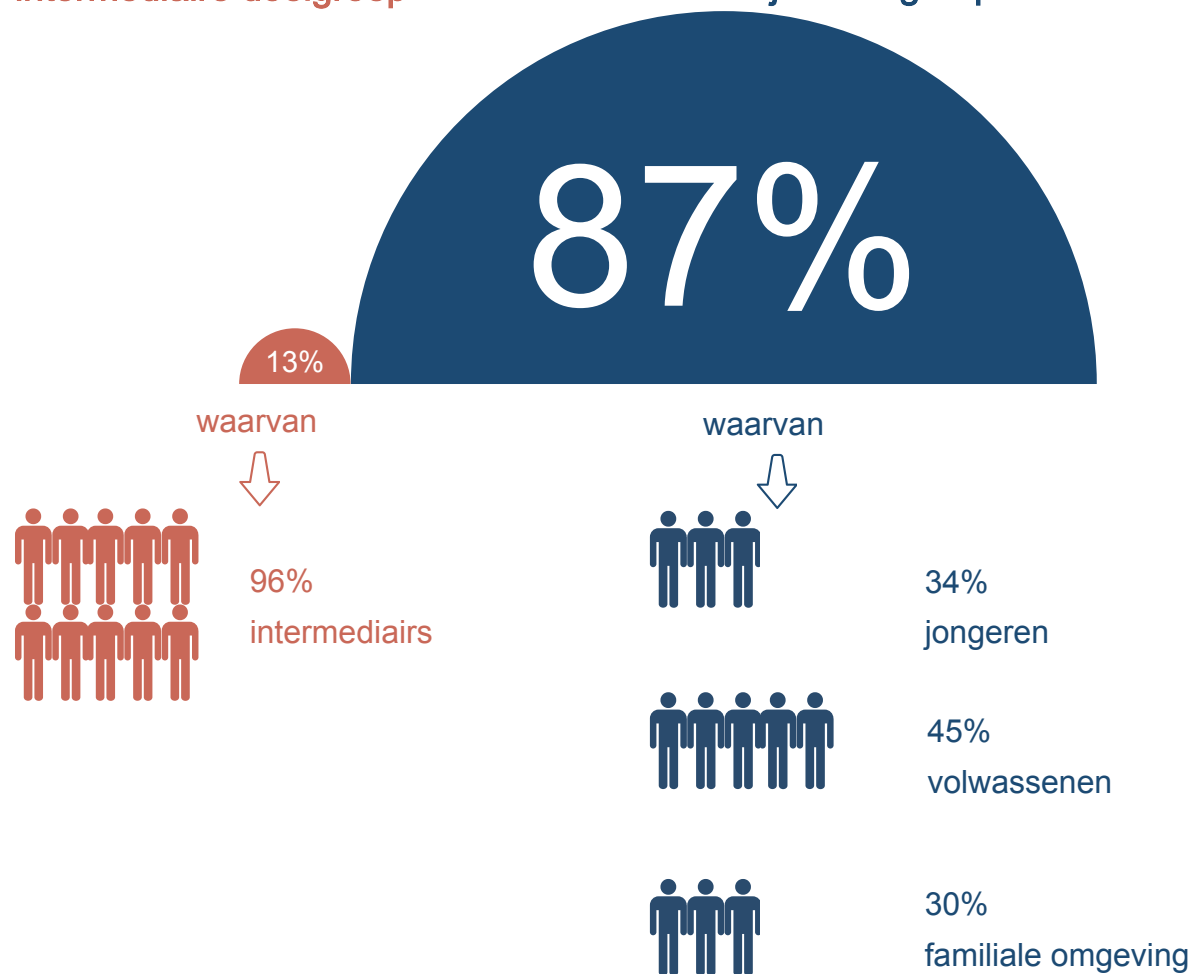
ALGEMENE BEVOLKING

Het is niet verrassend dat bij het werken met de algemene bevolking vooral de einddoelgroep wordt bereikt. Alle doelgroepen worden daarbij redelijk gelijk betrokken.

Doelgroep(en)

intermediaire doelgroep

uiteindelijke doelgroep

4

Resultaten per registratorgroep

Voor we het profiel per registratorgroep bekijken, is het goed om eerst het aandeel van elke groep in het aantal activiteiten per setting te bekijken.

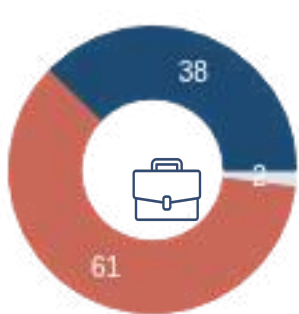
Het algemene beeld geeft de reële verhoudingen tussen de registratorgroepen goed weer. Regionale preventiewerkers nemen twee derde (66%) van de activiteiten voor hun rekening, Vlaamse preventiewerkers en lokale preventiewerkers respectievelijk 19% en 16%.

Het aandeel activiteiten van de regionale en lokale/intergemeentelijke preventiewerkers steeg licht t.o.v. 2024. Daartegenover staat een daling van de activiteiten van de Vlaamse registratoren, dit mede doordat er geen activiteiten meer door De Sleutel worden geregistreerd. Hun preventieactiviteiten rond middelengebruik naar onderwijs werden stopgezet.

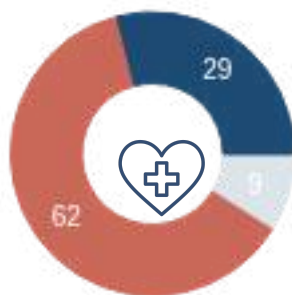
Sinds 2021-2022 is er voor intergemeentelijke preventiewerkers een nieuw registratiesysteem met registratieverplichting ingevoerd door het Departement Zorg. Deze gegevens worden opgenomen in het Gingerrapport.

Lokale en intergemeentelijke preventiewerkers werken vooral naar de algemene bevolking. Ze hebben namelijk een specifieke rol m.b.t. vroeginterventie en staan van alle registratoren het dichtst bij de lokale bevolking in hun regio. Van alle settings werken ze het meest naar 'overheid'. Ze zijn een belangrijke schakel binnen een lokaal alcohol- en drugbeleid. Vlaamse preventiewerkers werken dan weer proportioneel veel naar de setting 'arbeid' (kleine setting) en 'gezondheid'. VAD heeft namelijk veel overleg met andere preventiewerkers (deze worden geregistreerd onder 'gezondheid'). Activiteiten met de sector arbeid die door VAD worden opgenomen betreffen voornamelijk zeer gespecialiseerde consultvragen, coördinatie/organisatie van opleidingen voor Vlaamse organisaties en specifieke bedrijfsintermediairs, opvolgen van beleidsontwikkeling in Vlaamse organisaties, internationale contacten en overleg. Regionale preventiewerkers werken proportioneel vaker naar de settings 'vrije tijd en cultuur', 'onderwijs', 'welzijn' en 'politie en justitie'.

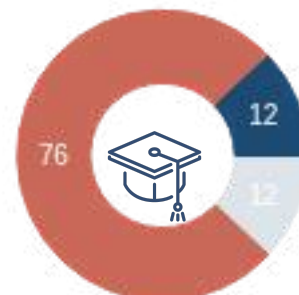
Aandeel activiteiten in de settings, per registratorgroep

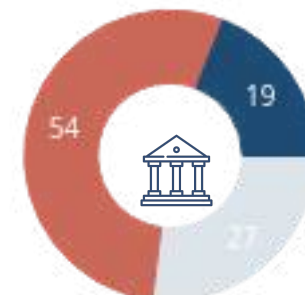
Arbeid

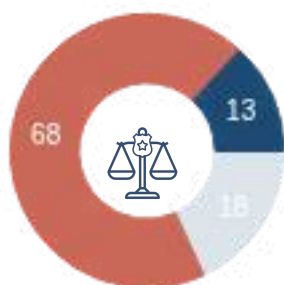
Gezondheid

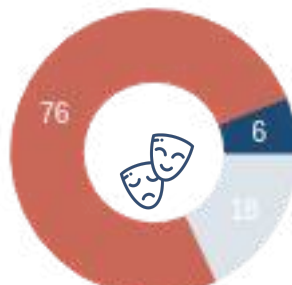
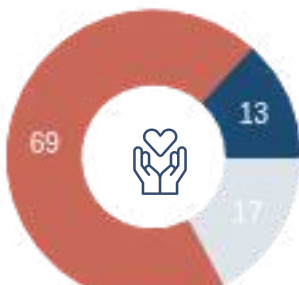
Onderwijs

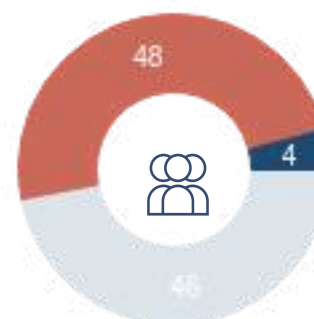
Overheid

Politie & justitie

Vrije tijd &
cultuur

Welzijn

Alg. bevolking

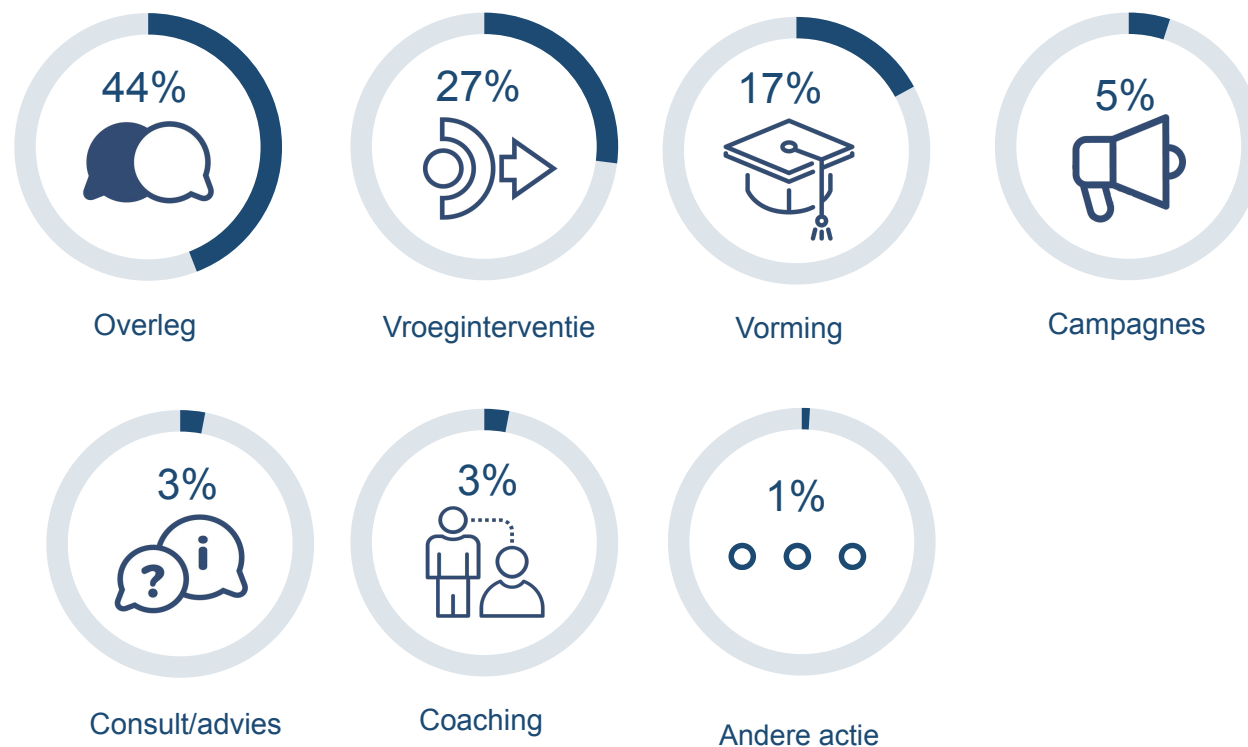
Lokale pw
 Regionale pw
 Vlaamse pw

LOKALE PREVENTIE- WERKERS

Overleg is bij lokale preventiewerkers de meest voorkomende activiteit (44%). Overleg kent een lichte stijging t.o.v. 2024 (toen 39%). Vroeginterventie kent een lichte daling, maar blijft hoog (van 11% in 2021 naar 21% in 2022, 29% in 2023, 31% in 2024 en 27% in 2025). Coaching, consult en advies gebeuren nauwelijks door lokale preventiewerkers.

De verdeling van het aandeel in soorten activiteiten sluit goed aan bij de rol van lokale en intergemeentelijke preventiewerkers binnen het preventieveld en komt overeen met die van andere preventieactoren.

Soorten activiteit

REGIONALE PREVENTIE- WERKERS

De verdeling van activiteiten door regionale preventiewerkers blijft al enkele jaren stabiel, zonder verschuivingen groter dan 2%.

Overleg blijft de meest uitgevoerde activiteit bij regionale preventiewerkers, maar komt minder vaak voor dan in de andere twee groepen.

Dat vroeginterventie slechts 3% van de activiteiten van regionale preventiewerkers omvat, is omdat deze activiteiten voornamelijk in het EPD (elektronisch patiënten dossier) worden geregistreerd. Dat coaching en vorming van alle registratorgroepen hier het meest naar voren komen sluit aan bij de specifieke opdracht van de regionale preventiewerkers.

Soorten activiteit

VLAAMSE PREVENTIE- WERKERS

De helft van de activiteiten van Vlaamse preventiewerkers valt onder overleg (stijging van 43% in 2024 naar 50%). Dit is deels te verklaren door intensief voorbereidend overleg voor verschillende samenwerkingsprojecten in opdracht van het Departement, zoals de projecten rond mentaal welbevinden en de onderwijsprojecten binnen het impacttraject onderwijs, waarin VAD een inhoudelijke rol heeft.

Het aandeel consult en advies daarentegen daalt van 26% in 2024, naar 18% in 2025.

Coaching (12%) door Vlaamse preventiewerkers vindt o.a. plaats via het preventieteam en de settingswerkgroepen van VAD waar o.a. de CGG-preventiewerkers aan deelnemen.

Onder 'andere acties' (4%) verstaan we onder meer perscommunicatie.

Soorten activiteit

Korte toelichting bij de zes volgende slides

In de volgende slides wordt weergegeven wie welke activiteiten uitvoert en met welke doelgroep. Elke slide toont één type activiteit. Er zijn zes types: vorming, overleg, consult/advies, coaching, vroeginterventie en campagne.

Wil je meer weten over de inhoud van deze activiteiten, ga dan naar www.vadginger.be en bekijk de handleiding (pagina 17).

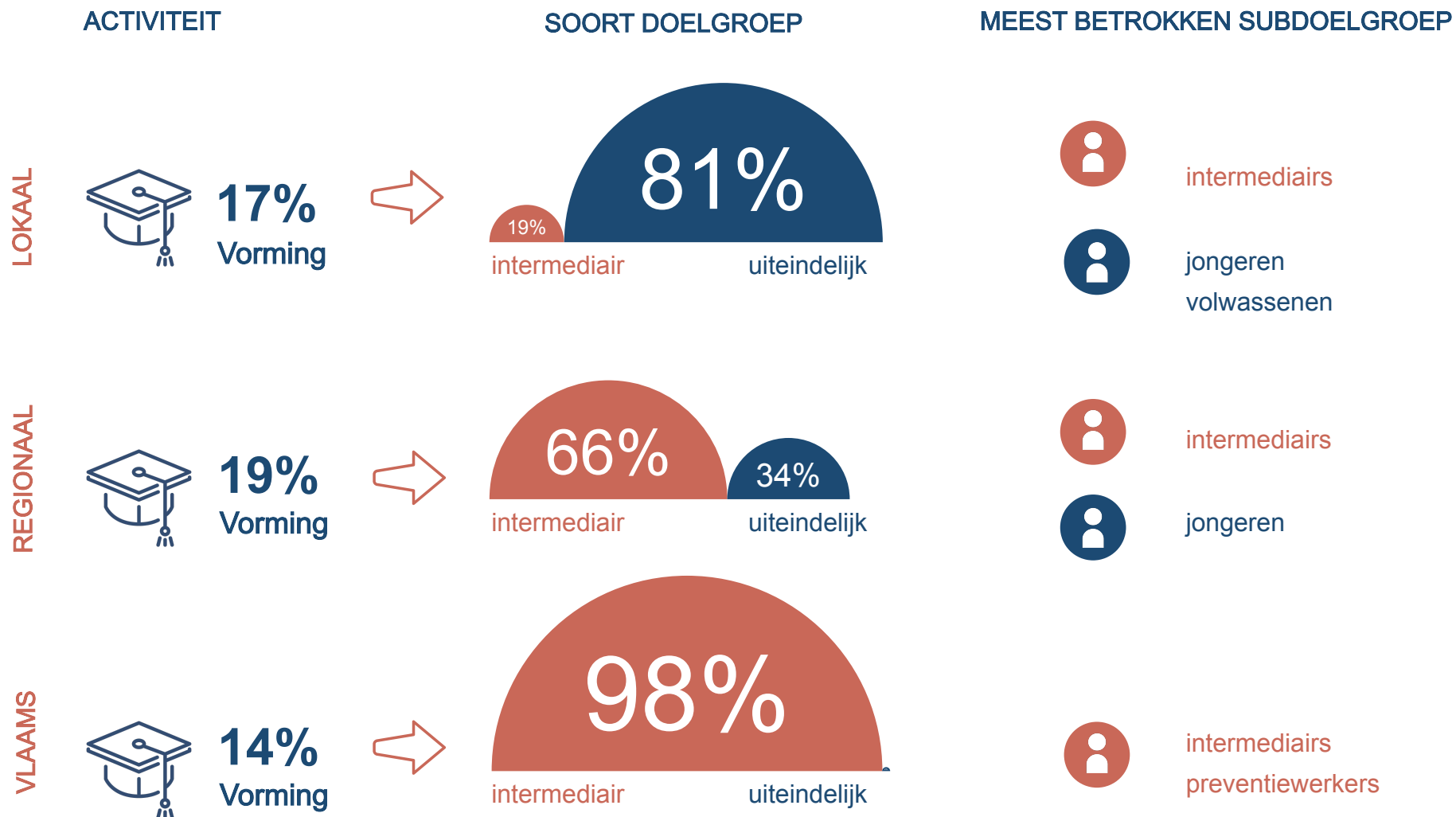
In elke slide wordt per registratorgroep (lokaal, regionaal en Vlaams) in de linkerkolom aangegeven hoe vaak de activiteit wordt uitgevoerd. In de tweede kolom staat met welke doelgroepen die activiteit gebeurt. Eerst wordt de verhouding tussen intermediaire en einddoelgroepen weergegeven, daarna worden per doelgroep de belangrijkste subdoelgroepen vermeld.

Schematisch voorgesteld geeft dit:

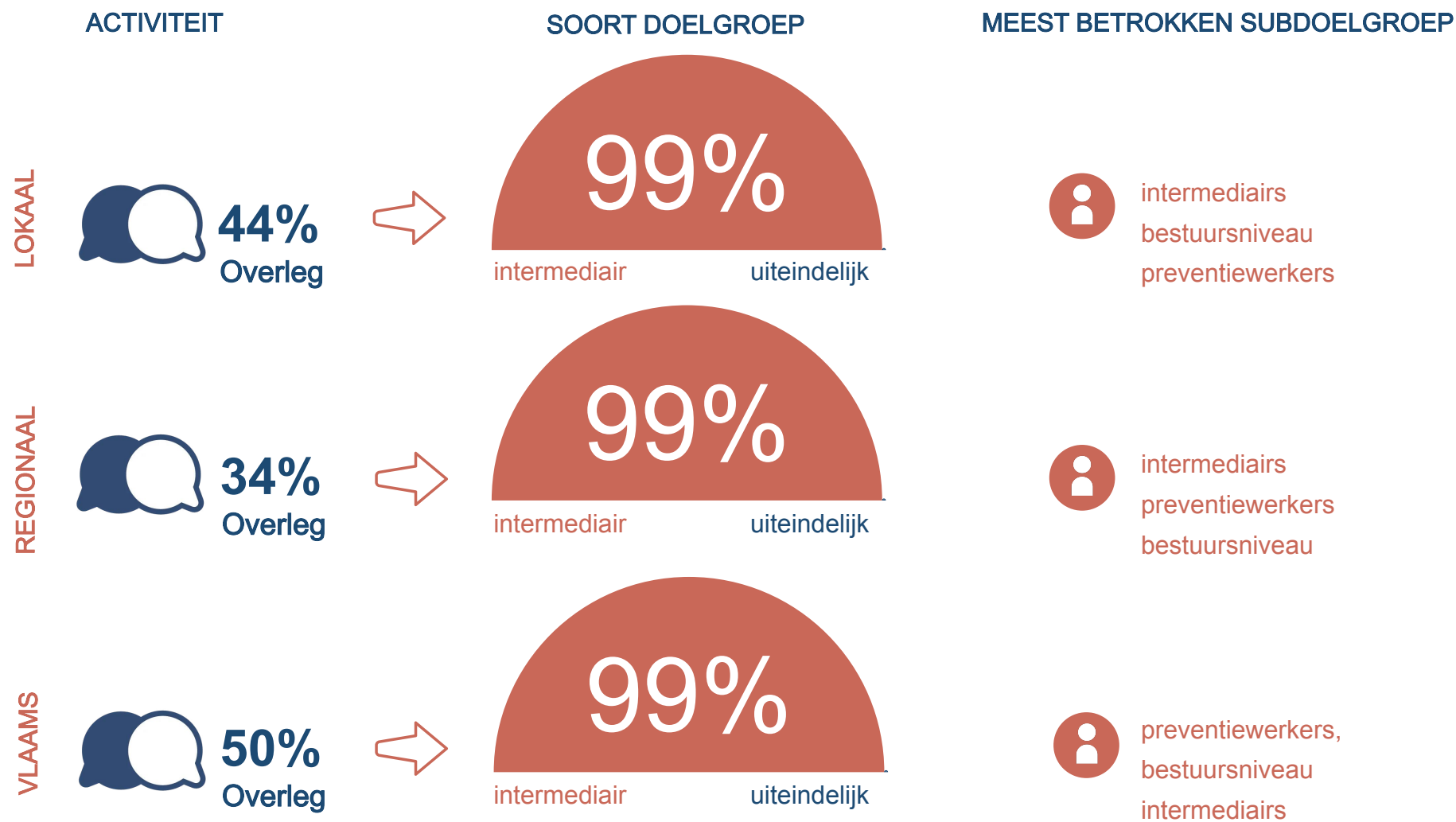
Registratorgroep	Aandeel soort activiteit	Verhouding intermediaire/uiteindelijke doelgroep	Meest betrokken subdoelgroep(en)
Bv. Regionaal	Bv. 19% vorming	Bv. 66% intermediair / 34% uiteindelijk	Bv. Intermediairs / jongeren, volwassenen

Indien er geen doelgroepen of subdoelgroepen zijn vermeld, betekent dit dat het aantal activiteiten met de (sub)doelgroepen te laag is om noemenswaardig te zijn.

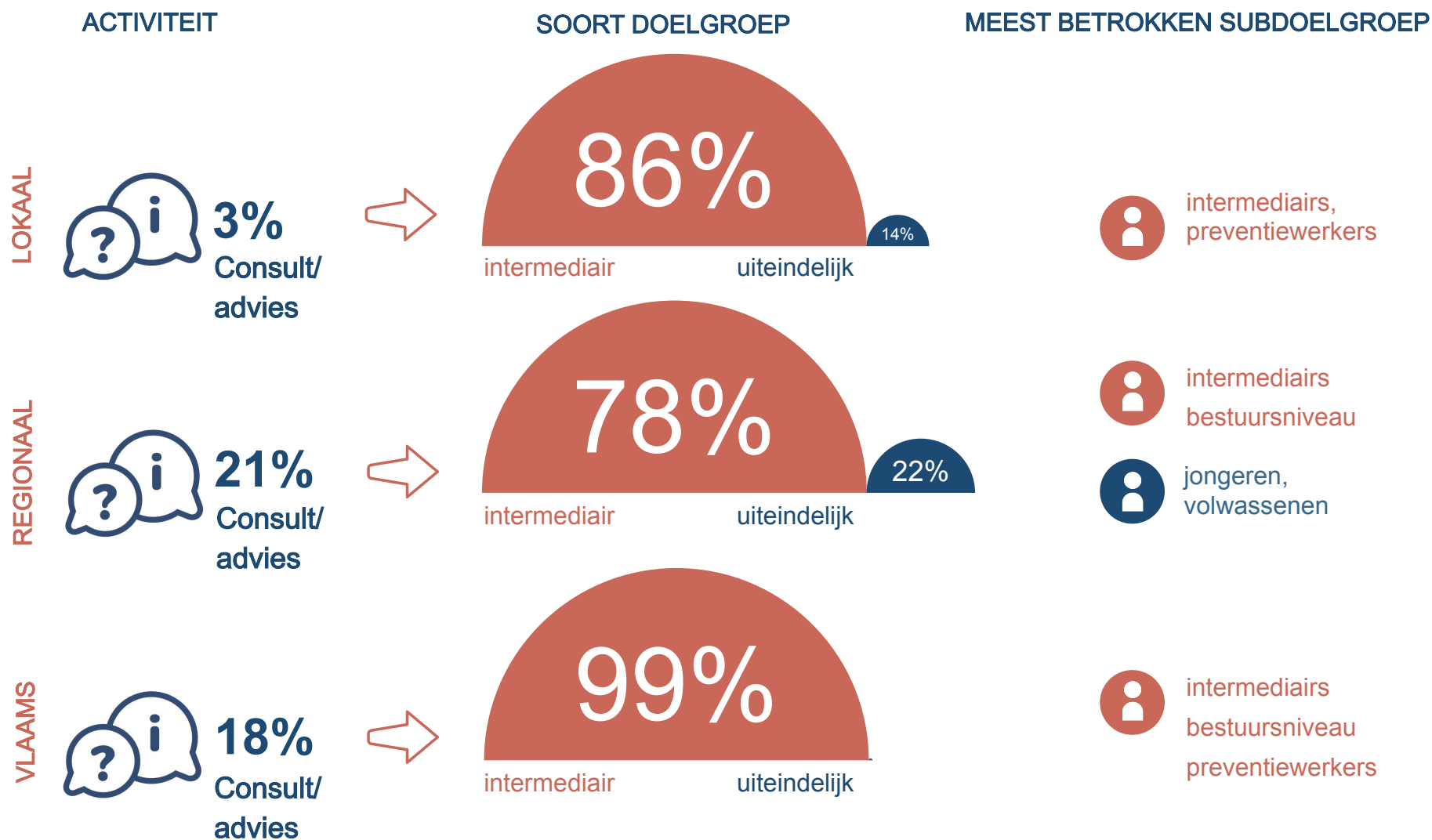
Vorming: aandeel en (sub)doelgroepen per registratorgroep

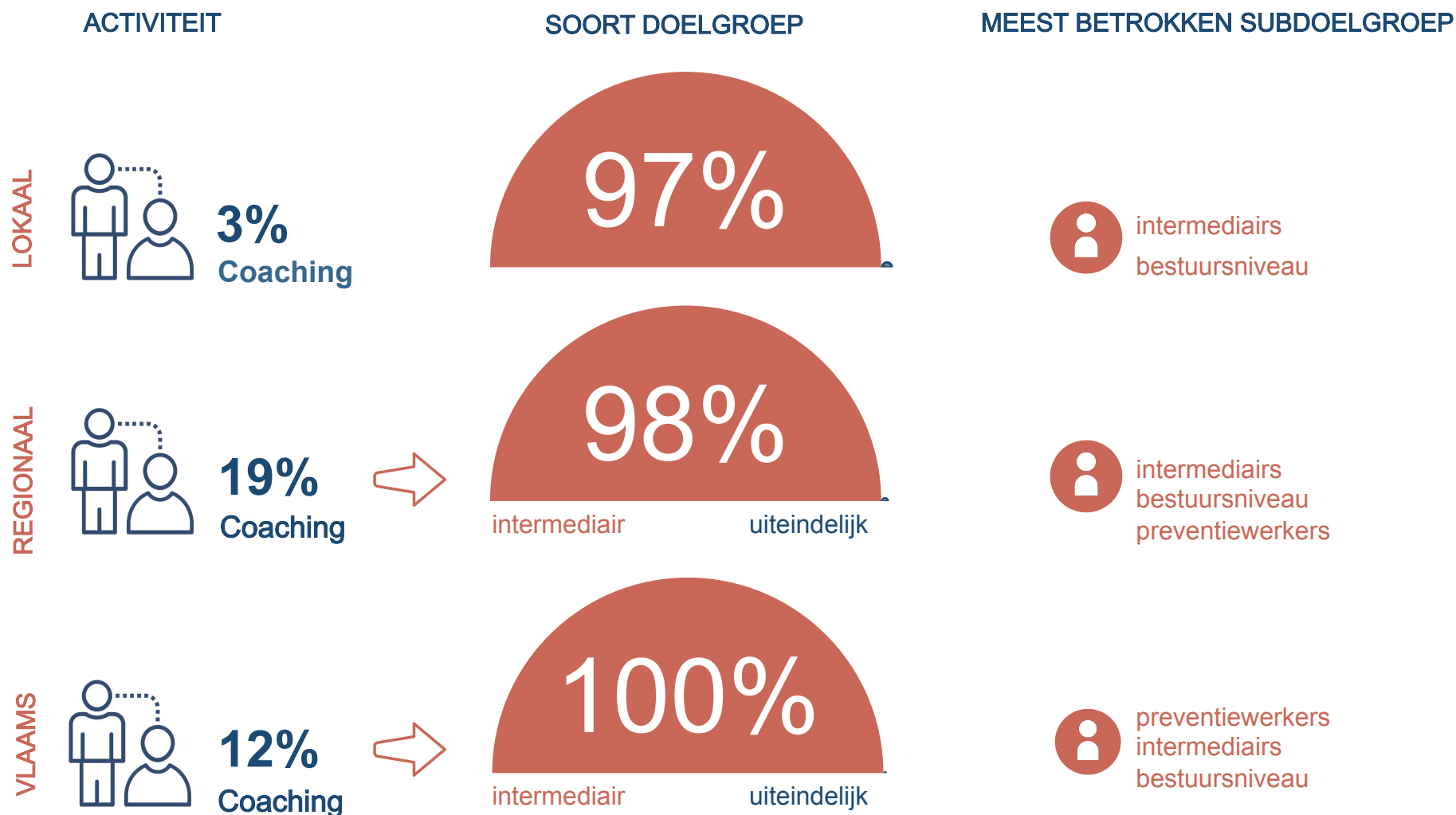
Overleg: aandeel en (sub)doelgroepen per registratorgroep

Consult/advies: aandeel en (sub)doelgroepen per registratorgroep

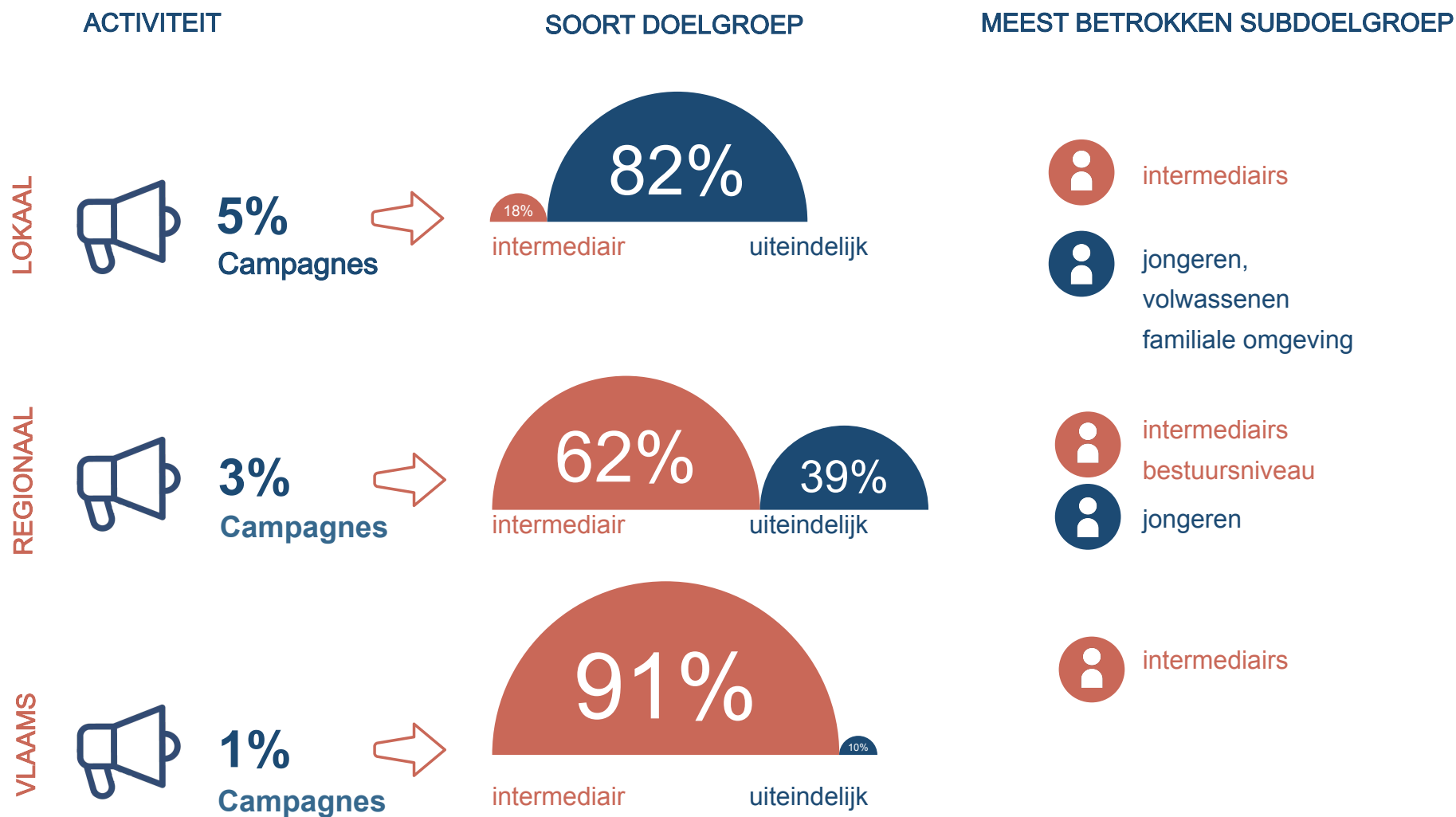
Coaching: aandeel en (sub)doelgroepen per registratorgroep

Vroeginterventie: aandeel en (sub)doelgroepen per registratorgroep

Campagnes: aandeel en (sub)doelgroepen per registratorgroep

Korte toelichting bij de drie volgende slides

In de volgende slides wordt per registratorgroep grafisch weergegeven welke thema's zij in hun preventieactiviteiten opnemen. Telkens wordt het aandeel per thema aangegeven. Indien je in een balkje bijvoorbeeld 57% ziet, dan komt dit thema in 57% van alle preventieactiviteiten van die registratorgroep aan bod. De som van de behandelde thema's overstijgt steeds de 100%. Dat is omdat meerdere thema's vaak in één activiteit worden behandeld. 'Geen specifiek middel' wordt aangeduid wanneer er bijvoorbeeld samenwerkingsafspraken worden gemaakt of beleidsmatig wordt (samen)gewerkt algemeen rond (omgaan met) middelen en minder themaspecifiek. Om de diagrammen goed te begrijpen geven we eerst de betekenis van elk icoontje.

Alcohol

Illegale drugs

Medicatie

Tabak

Gokken

Gamen

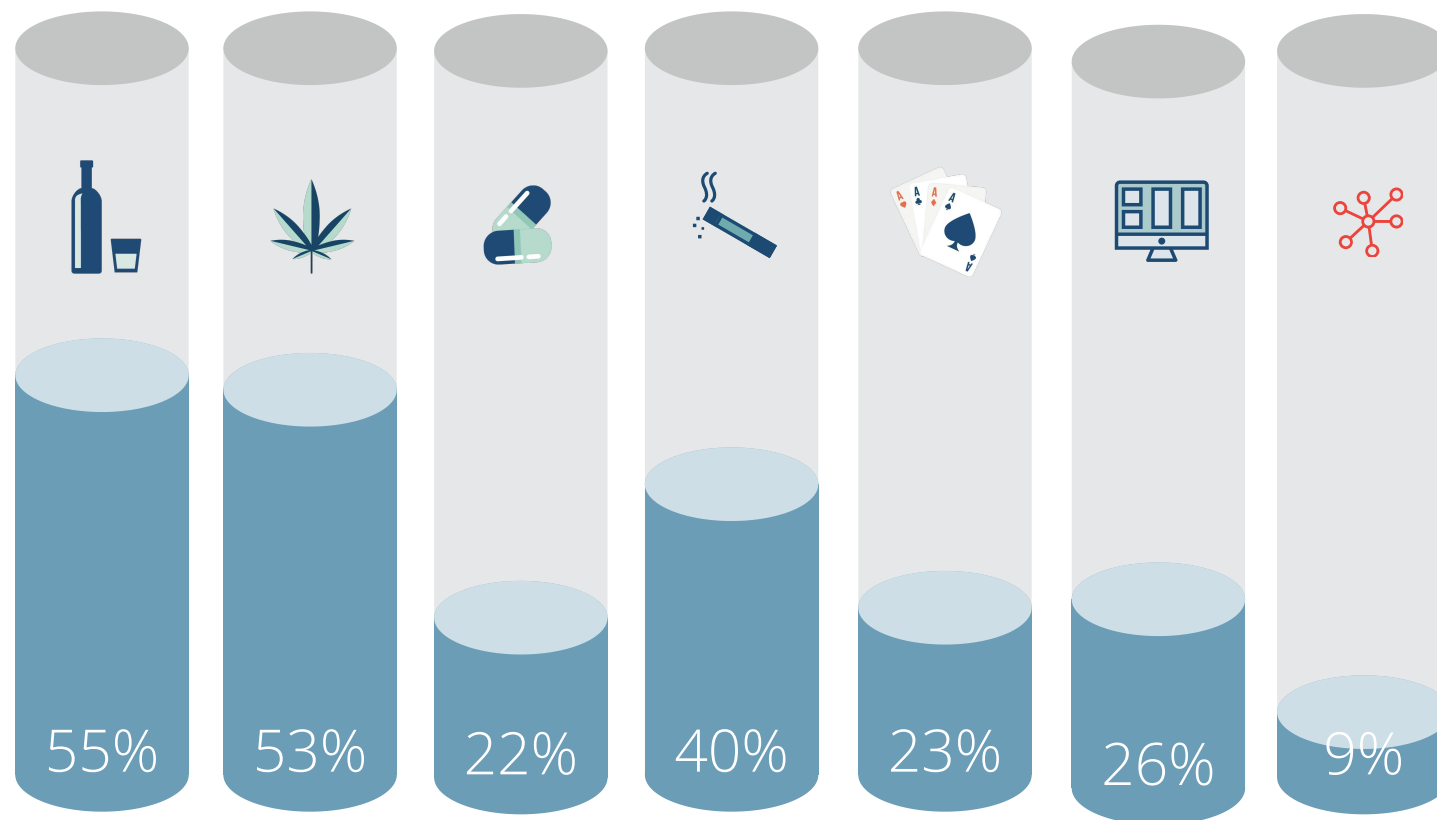
Geen specifiek middel als thema

LOKALE PREVENTIE- WERKERS

In 2025 werd door lokale preventiewerkers meer themaspecifiek gewerkt dan in 2024. Voor alle thema's steeg het aandeel. De grootste stijging t.o.v. 2024 zien we bij illegale drugs (+10%). Daar zagen we in 2024 nog een daling met 9%.

Bij 'geen specifiek middel' zien we dan logischerwijs een daling (-5%).

Behandelde thema's %

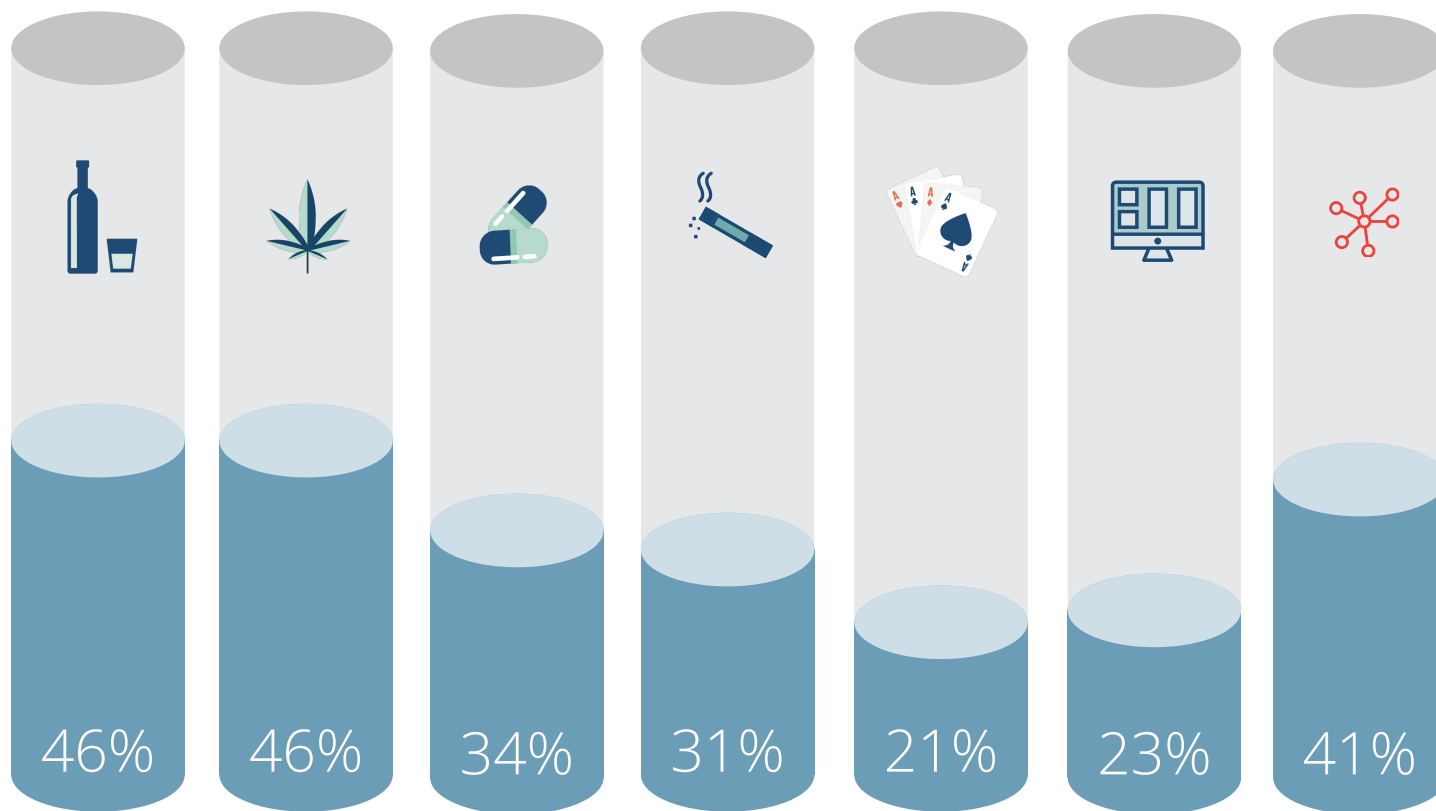

REGIONALE PREVENTIE- WERKERS

Bij regionale preventiewerkers blijft het al dan niet themaspecifiek werken stabiel. Ook bij de percentages van de verschillende middelen zien we geen wijzigingen groter dan 1% t.o.v. 2024.

Als er themaspecifiek wordt gewerkt, dan worden er vaak meerdere middelen in één activiteit aangeduid. Niet onlogisch gezien bij het geven van een vorming of het werken aan een beleid meestal meerdere thema's worden meegenomen binnen het geheel. Alcohol en illegale drugs blijven de meest geregistreerde thema's.

Behandelde thema's %

VLAAMSE PREVENTIE- WERKERS

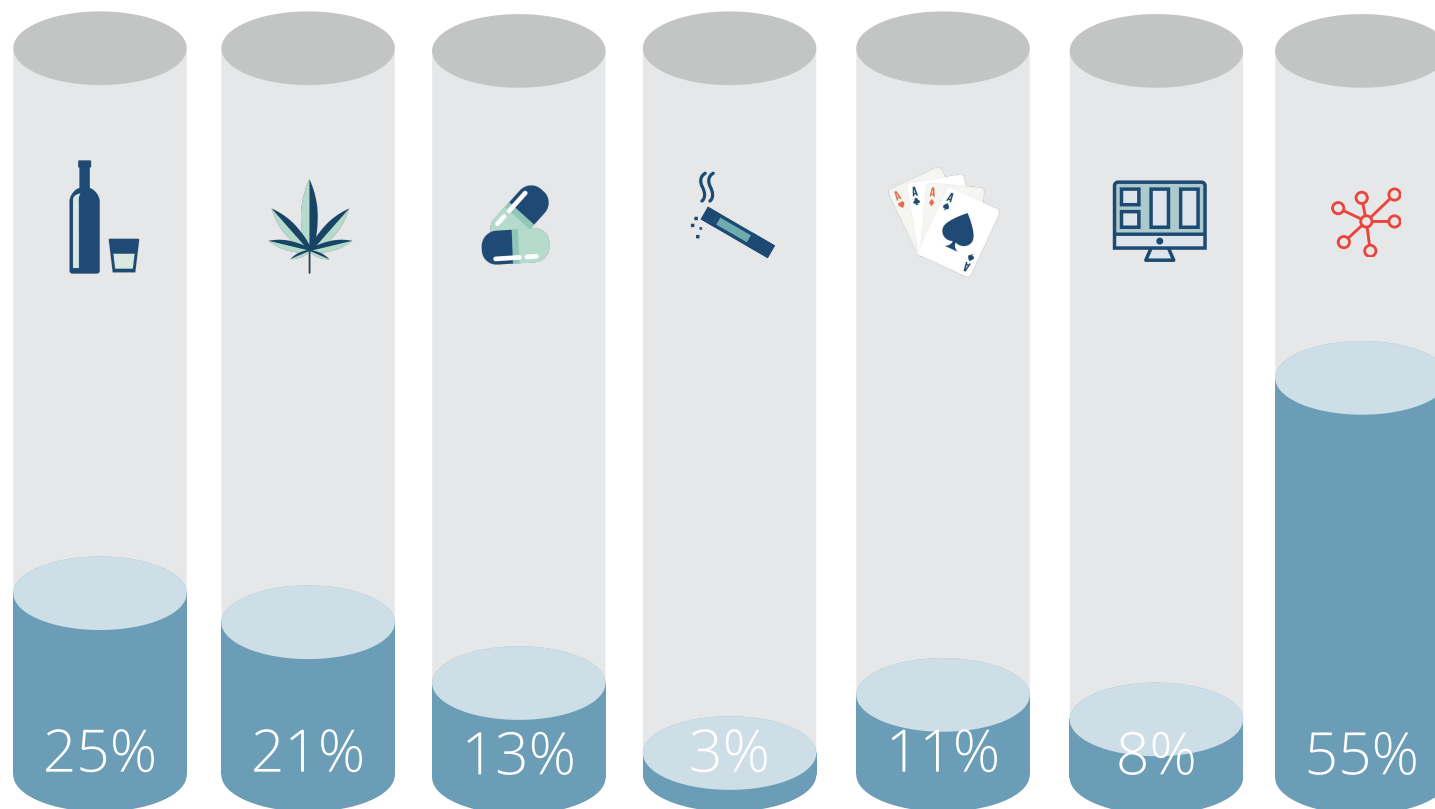
Er wordt opnieuw minder themaspecifiek gewerkt t.o.v. het vorige registratiejaar ('geen specifiek middel' stijgt met 5%).

Alcohol en illegale drugs kennen een lichte daling als thema bij activiteiten, maar blijven wel de kroon spannen.

Psychoactieve medicatie (psychofarmaca), tabak en beide gedragsverslavingen stijgen licht als thema bij activiteiten geregistreerd door Vlaamse preventiewerkers.

In 2024 en 2025 had VAD meer activiteiten (vooral overleg) rond methodieken en projecten die minder themaspecifiek zijn. Zo nam VAD vaker deel aan thema-overschrijdend overleg, georganiseerd vanuit PO OSW of het Departement. VAD ondersteunt daarbij mee brede gezondheidspromotie.

Behandelde thema's %

Synthese Gingerprofiel registratorgroepen

LOKAAL

Het grootste deel van de activiteiten van lokale en intergemeentelijke preventiewerkers richt zich op de algemene bevolking. Zij voeren dan ook het meeste vroeginterventie en campagnes uit. Daarnaast geven lokale preventiewerkers regelmatig vorming aan de uiteindelijke doelgroep. Wat settings betreft, werken ze vooral binnen de setting 'overheid'. Consult en advies en coaching nemen ze het minst vaak op in vergelijking met andere preventiewerkers. Dit sluit aan bij hun opdracht binnen het preventielandschap.

Net als in voorgaande jaren werken lokale en intergemeentelijke preventiewerkers vooral themaspecifiek, vooral rond alcohol, illegale drugs en tabak. Illegale drugs is het afgelopen jaar duidelijk toegenomen als thema binnen hun activiteiten. Opvallend is ook dat tabak hier procentueel vaker aan bod komt dan bij regionale en Vlaamse preventiewerkers.

REGIONAAL

De groep regionale registratoren blijft door de jaren heen redelijk stabiel. Met 60 registratoren vormen zij nog steeds de grootste groep en nemen ze het grootste aandeel van de preventieactiviteiten in Vlaanderen voor hun rekening (66%). Ze hebben in alle settings het grootste aandeel activiteiten, met onderwijs op de eerste plaats. Dit is deels te verklaren door de inzet van projectmedewerkers onderwijs.

Overleg blijft de meest voorkomende activiteit bij regionale preventiewerkers. In vergelijking met andere registratorgroepen besteden zij ook meer tijd aan vorming, coaching en consult en advies. Vorming is voor twee derde gericht op intermediaire doelgroepen. Consult en advies wordt zowel aan intermediaire als aan einddoelgroepen gegeven.

Wat thema's betreft werken zij vooral rond alcohol en illegale drugs. Daarnaast besteden zij ook meer aandacht dan andere groepen aan psychoactieve medicatie (psychofarmaca), deels door coachingsactiviteiten in woonzorgcentra.

VLAAMS

We zien een daling in het aantal registratoren en daardoor ook in het aantal activiteiten van Vlaamse preventiewerkers. Dit komt doordat er geen preventieactiviteiten meer werden geregistreerd door De Sleutel. Hierdoor ligt de focus relatief sterker op de settings gezondheid en, in mindere mate, arbeid.

De helft van de activiteiten van Vlaamse preventiewerkers (VAD) bestaat uit overleg. Dit is het hoogste aandeel van alle registratorgroepen. Een groot deel van dit overleg gebeurt samen met gezondheidspartners binnen de preventieketen.

Alle soorten activiteiten worden bijna uitsluitend uitgevoerd met intermediaire doelgroepen (zoals preventiewerkers, intermediairs en bestuurders). Activiteiten die rechtstreeks naar de einddoelgroep gaan, verlopen via De Druglijn en worden niet in Ginger geregistreerd.

Opvallend is dat meer dan de helft van de activiteiten geen specifiek middel als thema heeft (zie slide 56). Deze evolutie is in 2024 gestart en zet zich verder in 2025. Wanneer er wel themaspecifiek gewerkt wordt, gaat het vooral om alcohol en illegale drugs.

5

Trends in de laatste Gingerjaren

De coronapijk in 2020 heeft duidelijk invloed gehad op sommige evoluties. Sommige settings werden meer bereikt, andere net minder. Na 2020 lijkt de evolutie voor de meeste settings opnieuw richting het niveau van vóór corona te gaan, al verloopt dit geleidelijk.

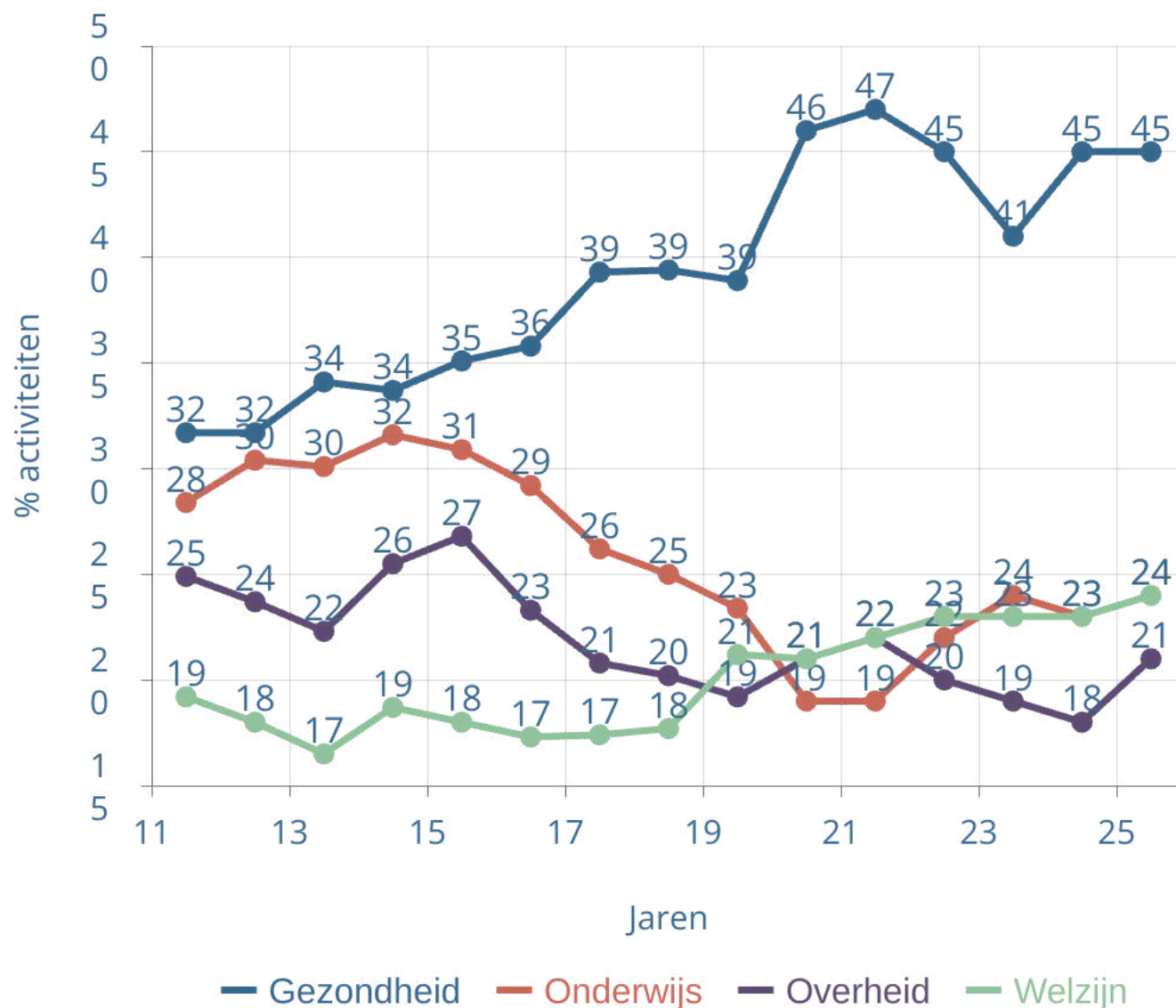
De setting gezondheid was altijd de sterkst participerende setting. We zien, na kortstondige terugval in 2023, een beeld dat aansluit bij dit van rond de coronapandemie. Samenwerking en overleg tussen verschillende actoren binnen gezondheid bleef overeind toen er minder mogelijkheid was om naar andere settings te werken.

De setting onderwijs volgde gezondheid lange tijd op de voet qua participatiegraad, maar na 2014 nam het aandeel duidelijk af. Het onderwijs kreeg ook zwaar te kampen met corona. We zien de laatste drie registratiejaren wel een herstel.

De setting overheid kent een schommelende evolutie. Het laatste jaar zien we een stijging. Vooral de lokale omgevingsanalyse en een lokaal alcohol- en drugbeleid zullen hier mee aan de oorsprong liggen.

De setting welzijn blijft stabiel met een lichte stijgende lijn voor de laatste zeven jaar.

Evolutie participerende settings (%)

De cijfers worden uitgedrukt in %.

De som kan boven de 100% uitkomen, gezien men meerdere settings kunnen participeren in een activiteit.

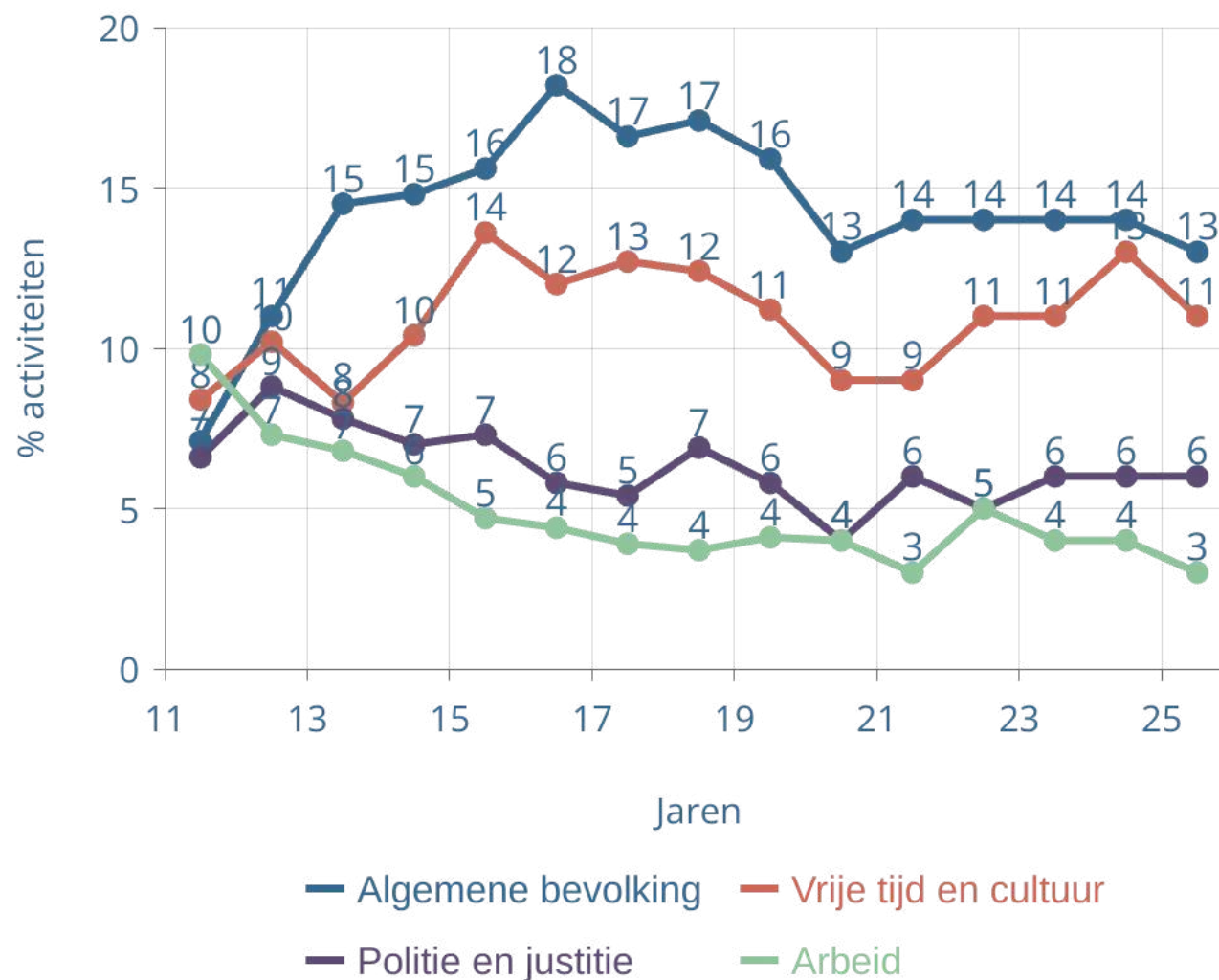
Het werken met/naar de 'algemene bevolking' kende tussen 2018 en 2020 een neerwaartse trend. Sindsdien zien we hier een stabiel beeld.

Binnen de setting vrije tijd en cultuur zien we na de daling in de coronajaren sinds 2021 een herstel, ook al is er in 2025 een lichte daling t.o.v. 2024.

Bij de setting arbeid betreft een klein aantal activiteiten, dat sinds 2015 vrij stabiel is (mits kleine daling in 2025). Verschillende externe partijen werken rond gezondheidspreventie in de arbeidssetting. Deze activiteiten worden niet meegenomen in dit rapport.

Ook de setting politie en justitie bleef over de laatste vijf jaar vrij stabiel.

Evolutie participerende settings en algemene bevolking (%)

De cijfers worden uitgedrukt in %.

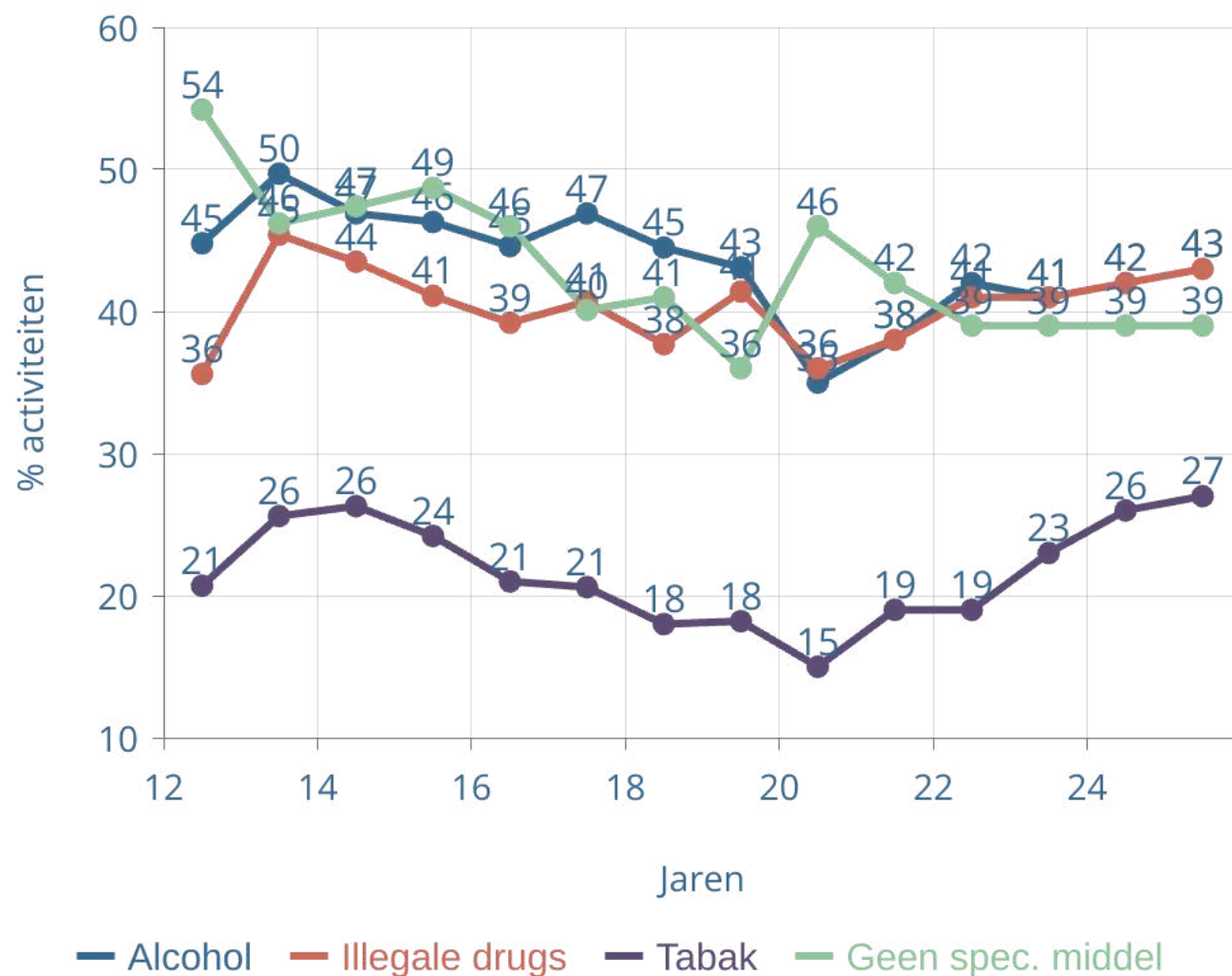
De som kan boven de 100% uitkomen, gezien men meerdere settings kunnen participeren in Trends 60 een activiteit.

De thema's alcohol en illegale drugs komen de laatste drie jaar op gelijke hoogte te staan en kennen een gelijkaardig verloop de laatste vijf jaar. Na een daling in 2020 zien we dat beide thema's opnieuw meer aan bod komen in preventieactiviteiten. Voor illegale drugs kan de aandacht voor cocaïne (campagne) hiertoe bijgedragen hebben.

Op ruime afstand volgt het thema tabak. Na een stijging tussen 2012 en 2014 volgde een aanhoudende daling. Sinds 2020 is er opnieuw herstel zichtbaar. In 2025 zitten we op het hoogste niveau ooit geregistreerd. Hoogstwaarschijnlijk ligt de opkomst van vapes hier aan de basis.

Activiteiten zonder specifiek middel als topic blijven stabiel. Bij de Vlaamse preventiewerkers zien we hier wel een daling de laatste jaren.

Evolutie thema's: TAD (%)

De cijfers worden uitgedrukt in %.

De som kan boven de 100% uitkomen, gezien meerdere thema's aan bod kunnen komen in een activiteit.

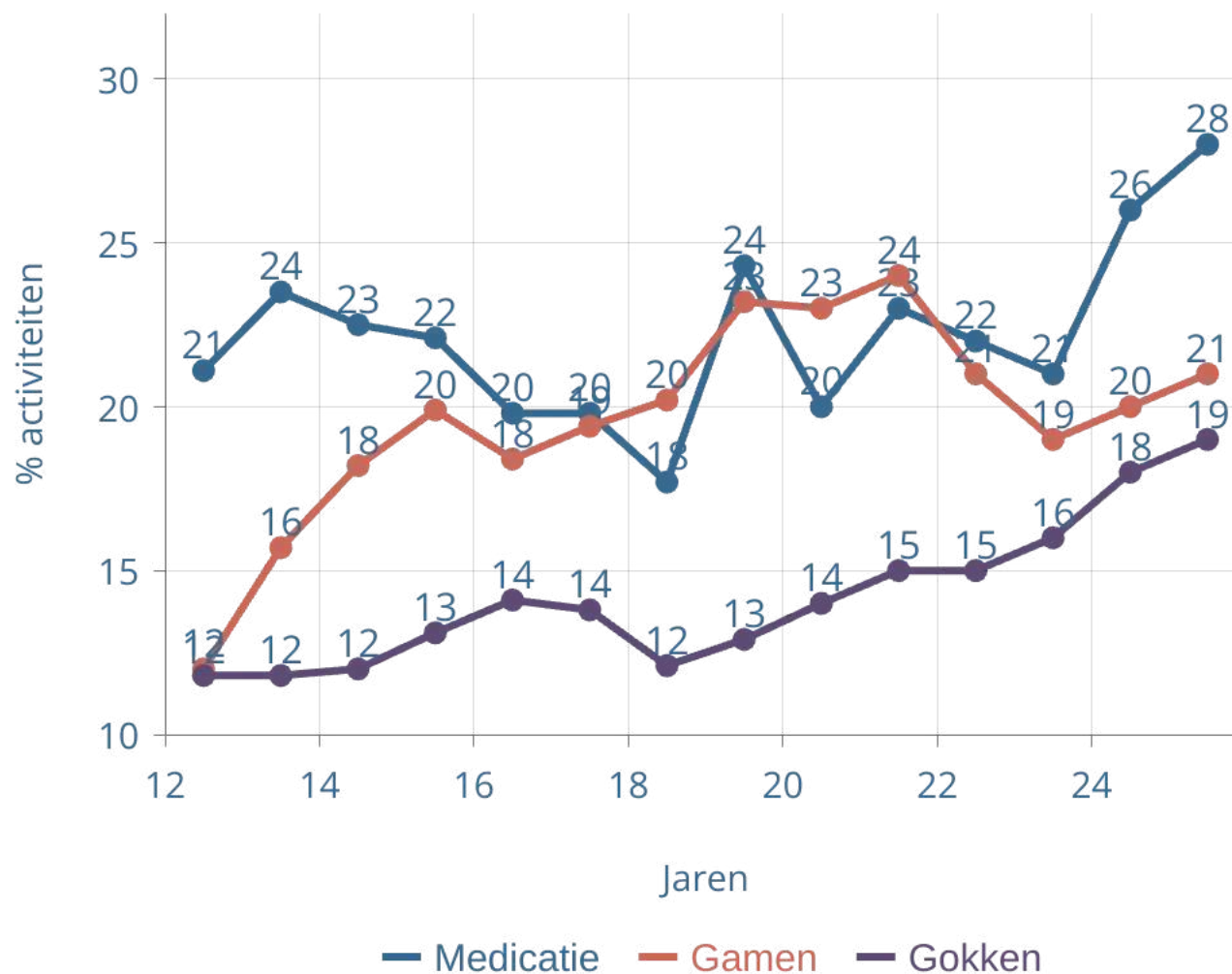
Trends 61

Voor het thema psychoactieve medicatie (psychofarmaca) zien we heel wat pieken en dalen. Dit hangt vermoedelijk samen met het aantal coachings in woonzorgcentra dat jaarlijks loopt. De stijging van dit thema tussen 2023 en 2025 is opvallend. Dit kan mogelijk verklaard worden door de vaststellingen in onderzoek van VAD en Sciensano over een toegenomen medicatiegebruik bij jongeren. Vooral regionale preventiewerkers registreren activiteiten met dit thema.

Voor het thema gamen (voorheen benoemd als ICT-verslavingen) zien we na een daling in 2023 opnieuw een stijging, tot het niveau van voor corona.

Gokken blijft het minst opgenomen thema, hoewel we daar een duidelijke stijging zien de laatste jaren. Nooit eerder werd er zo veel rond dit thema gewerkt als in 2025. De laatste twee jaren werd sterk ingezet op deskundigheidsbevordering rond dit thema naar gezondheids- en welzijnswerkers.

Evolutie thema's: psychoactieve medicatie, gokken en gamen (%)

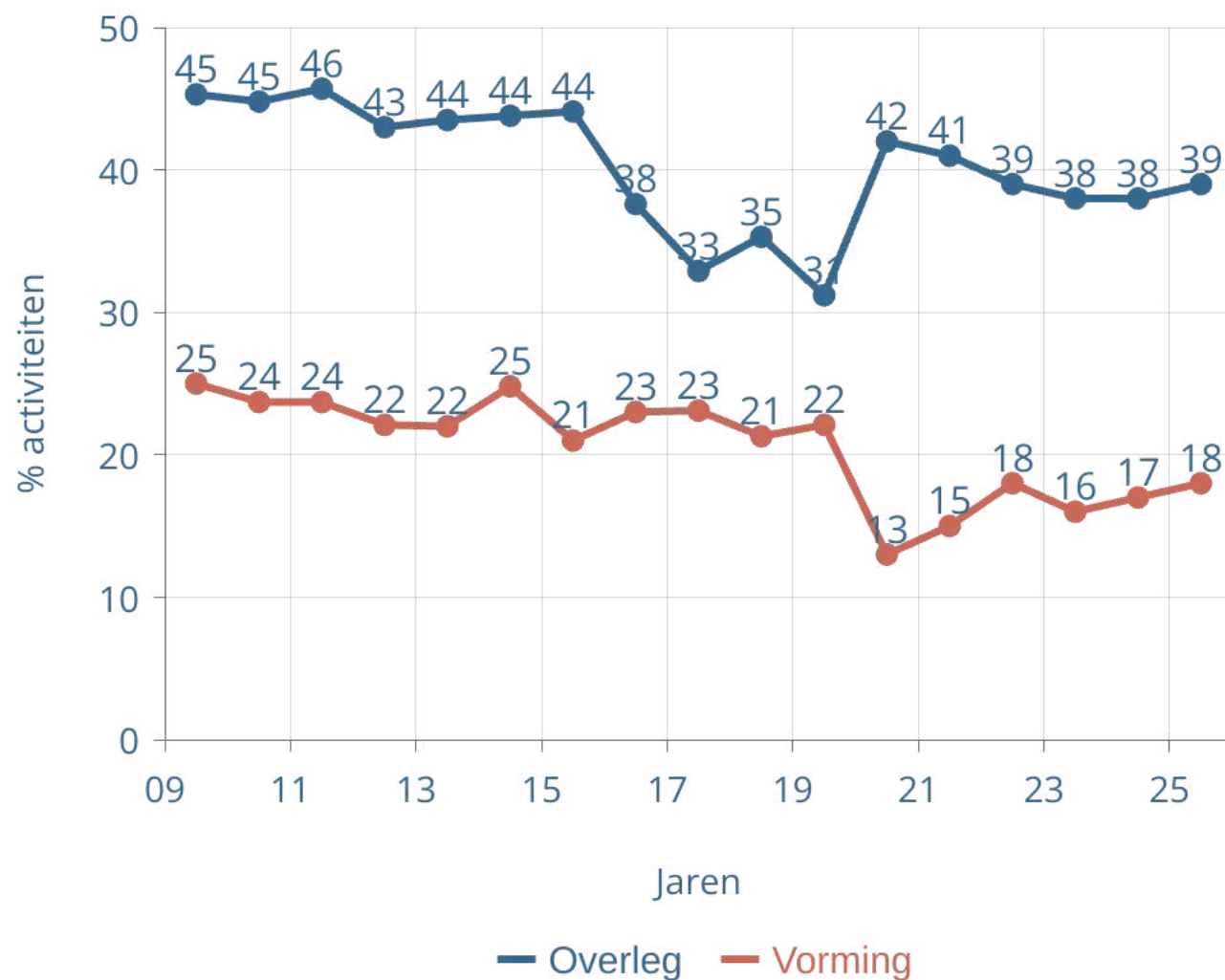

De cijfers worden uitgedrukt in %.

De som kan boven de 100% uitkomen, gezien meerdere thema's aan bod kunnen komen in een activiteit.

Overleg is nog steeds de vaakst uitgevoerde activiteit met een opmerkelijke sprong in 2020. Vorming daarentegen maakte tussen 2020 tot 2022 de omgekeerde beweging. Dit is eenvoudig te verklaren doordat door de coronamaatregelen geen (grote) groepen mensen konden worden samengebracht voor vorming. Beide activiteiten blijven de laatste vier jaar vrij stabiel, maar hebben een kleiner aandeel dan bij de start van de Gingerregistratie.

Evolutie vaakst voorkomende activiteiten (%)

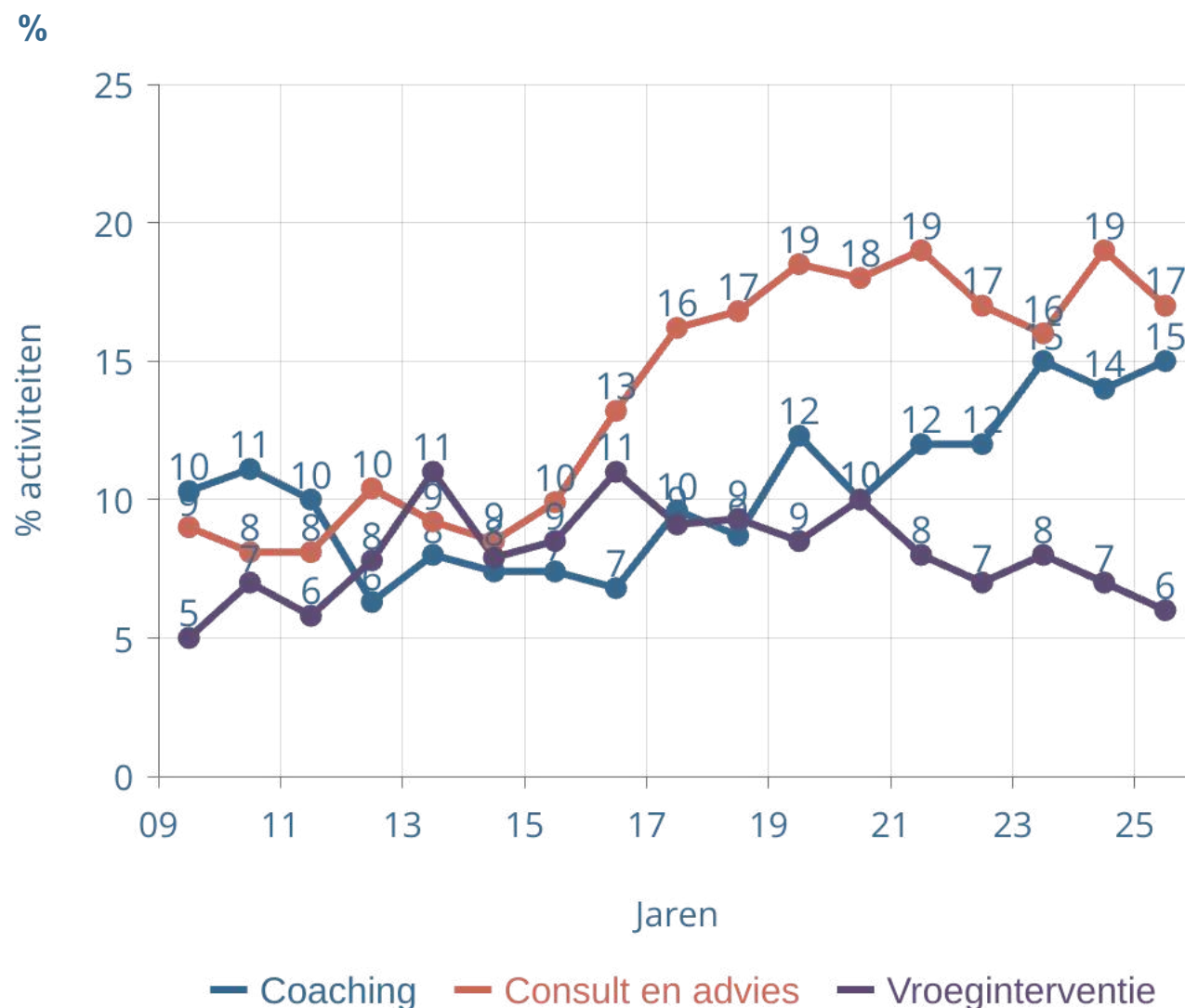

Consult en advies bleef lange tijd rond de 10%-grens hangen, maar na 2015 komt deze activiteit veel beter uit de verf. Het feit dat zowel overleg als consult en advies de voorbije jaren zo hoog scoren toont aan dat dialoog binnen preventie zowel vanuit een deskundige positie gebeurt als tussen gelijkwaardige partners. Coaching kent een stijging t.o.v. 2020. Bij de aanvang van de crisis werd men vermoedelijk genoodzaakt te kiezen voor pragmatische en kortetermijnoplossingen. Nog nooit eerder werd er zo veel aan coaching gedaan dan de laatste drie jaar.

Het aandeel vroeginterventieactiviteiten blijft vanaf 2021 onder de 10%, en lijkt daarbij nu een lichte daling te hebben ingezet. Goed om weten is dat sommige CGG's vroeginterventie in Ginger registreren, andere in het registratie-programma EPD.

Campagnes werden niet in beeld gebracht gezien het over slechts enkele percentages gaat en we daar niet over trends kunnen spreken.

Evolutie minder vaak voorkomende activiteiten (%)

6

Belangrijke bevindingen en beleidsaanbevelingen

Opvallendheden

1

Sterkere focus op (lokale) overheden als sleutelpartners in preventie

2

Meer aandacht voor psychoactieve medicatie, tabak en gedragsverslavingen

3

Coaching wordt steeds belangrijker

1

Blijvende investering in expertise en preventiematerialen is noodzakelijk

In 2025 zijn er in totaal 1773 activiteiten in de setting overheid geregistreerd. In 2024 waren dat er nog 1498, een stijging van 18% ten opzichte van 2024. Ook in het geheel van alle preventieactiviteiten is er een lichte stijging van werken naar/met de setting overheid (+3%). Het gaat hierbij vooral om overleg- en coachingsactiviteiten in functie van beleidsontwikkeling.

Bij activiteiten met de setting overheid wordt vooral intersectoraal samengewerkt. Wanneer er enkel met deze setting gewerkt wordt, zijn vooral intermediairs (bv. gemeentelijke diensten), bestuurders (college) en preventiewerkers betrokken. Bestuurders worden hierbij vaker betrokken dan in andere settings. Daarom is het belangrijk om besluitvormers, opinieleiders en beleidsmakers actief te betrekken bij preventieactiviteiten. Zij zorgen mee voor gedragen beslissingen en een goede uitvoering.

De lokale omgevingsanalyse en de implementatie van de vernieuwde VAD-methodiek ‘Samen voor een lokaal alcohol- en drugbeleid’, die aansluit bij de kadermethodiek Gezonde Gemeente, geven een nieuwe impuls aan het preventief werken binnen deze setting.

2

Coaching: procesbegeleiding op maat loont

Zowel het thema psychoactieve medicatie (psychofarmaca) als de thema's gamen en gokken zitten de laatste drie jaar in stijgende lijn. Daarnaast werd het thema tabak nog nooit eerder in zo'n groot aandeel van preventieactiviteiten meegenomen.

"Vooraf lokale en regionale preventiewerkers gingen aan de slag met de thema's **gamen en gokken**. Deze (potentiële) gedragsverslavingen komen in ongeveer een derde van de activiteiten binnen de onderwijssetting aan bod. Ook in de andere settings komen beide thema's voor, behalve in de setting arbeid. De inzet op deskundigheidsbevordering lijkt effect te hebben. Met een toekomstige uitbreiding naar 'schermgebruik' zal er vermoedelijk nog een verdere stijging zijn in activiteiten die vroeger onder het thema 'gamen' vielen.

Psychoactieve medicatie (psychofarmaca) kende in het verleden schommelingen in het aandeel activiteiten ten opzichte van andere thema's. Naast de gebruikelijke settings welzijn en gezondheid komt dit thema ook sterk voor in de settings vrije tijd en cultuur en politie en justitie. Dit zijn risicosettings voor niet-medisch gebruik van medicatie.

Ook het thema **tabak** blijft duidelijk stijgen, onder meer door de opkomst van vapes (al dan niet met cannabis) en de samenwerking met VIGL (Vlaams Instituut Gezond Leven) rond dit thema.

3

Blijven investeren in afstemming als bouwsteen voor meer impact in preventiewerk

De trendsgrafiek toont duidelijk dat coaching de laatste jaren meer wordt opgenomen. In 2025 zijn 15% van alle preventieactiviteiten, geregistreerd in Ginger, coachingsactiviteiten.

Vooral bij de setting politie en justitie is het aandeel coachingsactiviteiten hoog (27%). Dit gaat over beleidsontwikkeling op lokaal niveau en binnen organisaties zoals een gevangenis, detentiehuis en balie. Het gaat hier echter om een setting met een beperkt aantal activiteiten. Ook de grotere settings welzijn en onderwijs hebben een hoog aandeel coachingsactiviteiten. Daar zien we vooral dat er beleidsontwikkeling binnen de organisatie gebeurt.

Op Vlaams niveau worden er diverse activiteiten onder coaching geregistreerd, denk aan preventieteams en settingwerkgroepen ter ondersteuning van preventiewerkers en nieuwsbrieven naar intermediairs, preventiewerkers en hulpverleners. Het grootste aandeel coachingsactiviteiten wordt uitgevoerd door regionale preventiewerkers. Dit zowel met intermediairen, bestuurders als preventiewerkers. Afhankelijk van de oorspronkelijke vraag en de noden van de organisatie wordt, met ondersteuning van regionale preventiewerkers, (een deel van) een alcohol- en drugbeleid uitgewerkt.

Om verwarring te vermijden gebruiken we in de toekomst de term 'procesbegeleiding' in plaats van 'coaching'. Deze activiteiten maken namelijk altijd deel uit van een breder geheel van ondersteuning dat over de tijd wordt gespreid.

BELEIDSAANBEVELINGEN

Gebruik VAD en Druglijnmaterialen blijft hoog: Uit het rapport blijkt dat de overgrote meerderheid van preventiewerkers gebruik maakt van VAD-materialen om middelenpreventie in Vlaanderen uit te rollen. Dit bevestigt de rol van VAD als expertisecentrum en partnerorganisatie. Dit impliceert eveneens dat **naast actieve inzet op implementatie en bereik** (waar materialen en methodieken hun weg moeten vinden naar de praktijk en de doelgroepen waarvoor ze bedoeld zijn), **ook blijvende inzet op expertiseopbouw en ontwikkeling noodzakelijk is.**

Coaching; procesbegeleiding op maat loont. Op Vlaams niveau wordt er veel ingezet op een sterke binding met het netwerk van preventiewerkers. Deze coachingsactiviteiten zijn belangrijk i.k.v. een gedragen en gedeelde visie en de facilitatie van de implementatie van materialen en methodieken. Tevens wordt er regionaal steeds meer ingezet op procesbegeleiding, zowel lokaal (steden en gemeenten) als binnen organisaties. De preventiewerker werkt daarbij tegelijkertijd als een neutrale procesbegeleider én als gespecialiseerde preventiewerker die expertise over het thema binnenbrengt in de context van de organisatie. ***Deze werkwijze zorgt voor een duurzame, doeltreffende en gedragen aanpak. Om voldoende ruimte te hebben voor dergelijke tijdsintensieve processen is een voldoende grote poule van preventiewerkers onontbeerlijk.***

Blijven inzetten op afstemming als bouwsteen voor meer impact in preventiewerk: Cruciaal voor de impact van preventiewerk is overleg en afstemming, want preventie is een gedeelde opdracht waarbij verschillende actoren elkaar raken vanuit hun eigen rol, expertise en maatschappelijke setting (Health in All Policies). Zonder afstemming dreigt versnippering. ***Met goede afstemming ontstaat net een krachtige gezamenlijke beweging (één verhaal, één richting) en voorkomen we dat partners naast of tegen elkaar werken.*** Zo wordt de juiste persoon op de juiste plaats ingezet en dubbel werk vermeden. Het verhoogt efficiëntie, versterkt samenwerking en maakt interventies sterker en consistent.